

Onze Vogels

55e jaargang no. 8, augustus 1994

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ssel

Goudvink
Foto: Bob Dijkmans

HET LAATSTE NIEUWS OVER EUROPESE CULTUURVOGELS

1. Inleiding

In 1993 is een wijziging van de Vogelwet 1936 tot stand gebracht. Deze wijzigingswet diende ertoe alle internationale voorschriften voor de bescherming van vogels volledig uit te voeren. Het belangrijkste deel van de wet treedt, tezamen met een herzien Vogelbesluit, 1 september a.s. in werking.

Voor houders van Europese cultuurvogels zijn de volgende onderwerpen van belang.

a. De lijst van cultuurvogels (thans: merel, vink, putter, sijs, kneu, groening, geelgors) wordt uitgebreid met de goudvink, de barmsijs, de ringmus, de zanglijster, de spreeuw en de huis-mus:

b. Een aantal ganze- en eendesoor-ten worden aangemerkt als beschermd vogelsoort in de zin van de Vogelwet 1936.

Het zijn de soorten:

- Rosse Boomeend **Dendrocygna bicolor** (Vieillot)
- Dwerggans **Anser erythropus** (Linnaeus)
- Sneeuwgan **Anser caerulescens** (Linnaeus)
- Roodhalsgan **Branta ruficollis** (Pallas)
- Casarca **Tadorna ferruginea** (Pallas)

- Bergeend **Tadorna tadorna** (Linnaeus)
- Carolinaeend **Aix sponsa** (Linnaeus)
- Amerikaanse Smient **Anas americana** (Gmelin)
- Siberische Taling **Anas formosa** (Georgi)
- Zwarte Eend **Anas rubripes** (Brewster)
- Blauwvleugeltaling **Anas discors** (Linnaeus)
- Marmereend **Marmaronetta angustirostris** (Ménétries)
- Krooneend **Netta rufina** (Pallas)
- Amerikaanse Kuifeend **Aythya collaris** (Donovan)
- Witoogeend **Aythya nyroca** (Güldenstädt)
- Eideend **Somateria mollissima** (Linnaeus)
- Koningseider **Somateria spectabilis** (Linnaeus)

- Brileidereend **Somateria fischeri** (Brandt)
- Stellers Eideend **Polysticta stelleri** (Pallas)
- Harlekijneend **Histrionicus histrionicus** (Linnaeus)
- IJseend **Ciangula hyemalis** (Linnaeus)
- Zwarte Zeeëend **Melanita nigra** (Linnaeus)
- Brilzeeëend **Melanita perspicillata** (Linnaeus)
- Grote Zeeëend **Melanita fusca** (Linnaeus)
- Buffelkopeend **Bucephala albeola** (Linnaeus)
- IJslandse Brilduiker **Bucephala islandica** (Gmelin)
- Brilduiker **Bucephala clangula** (Linnaeus)
- Kokardezaagbek **Lophodytes cucullatus** (Linnaeus)

Grote barmsijs man
Foto: Pieter van den Hooven

- Nonnetje **Mergellus albellus** (Linnaeus)
- Middelste Zaagbek **Mergus serrator** (Linnaeus)
- Grote Zaagbek **Mergus merganser** (Linnaeus)
- Witkopspeend **Oxyura leucocephala** (Scorpoli)

Handel in deze vogels is voortaan verboden. Het houden, afleveren, vervoeren, tentoonstellen, en in- en uitvoeren is toegestaan als de houder kan aantonen dat deze vogels gekweekt zijn (d.m.v. ring).

c. Ter uitvoering van een arrest van het Hof van Justitie van de EG is bepaald dat het bezit van en de handel in een viertal beschermde vogelsoorten is toegestaan als de houder kan aantonen dat de vogels gekweekt zijn (d.m.v. ring) of op legale wijze zijn verkregen in een andere EG-lidstaat dan Nederland. Het gaat hier om de volgende soorten:

- Moerassneeuwhoen **Lagopus lagopus** (Linnaeus)
- Alpensneeuwhoen **Lagopus mutus** (Montin)
- Europese steenpatrijs **Alectoris graeca** (Meisner)
- Rode patrijs **Alectoris rufa** (Linnaeus)

d. Jachtvogels (haviken en slechtvalken) en hybride jachtvogels dienen te worden geregistreerd bij de Stichting Centraal Bureau Jachtvogelregistratie.

Voor het houden van deze vogels is een vergunning nodig van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

e. Voor alle onder a t/m d bedoelde vogels die mogen worden gehouden, wordt van overheidswege een ring- en registratiesysteem ingevoerd. **Het houden van ongeringde vogels is verboden.**

2. Ring- en registratiesysteem

De bonden van vogelhouders worden gemachtigd om namens de Minister van LNV ringen te verstrekken. Voor cultuurvogels en de onder c genoemde hoenders en patrijzen worden gemachtigd:

- de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers;
- de Algemene Nederlandse Bond van Vogelhouders;
- de Vereniging Belangenbehartiging Europese Cultuurvogel.

Voor de onder b genoemde eenden en ganzen en de onder c genoemde hoenders en patrijzen worden gemachtigd:

- Aviornis International Nederland;
  - de Nederlandse Bond voor Hoender-, Dwerghoender-, Sier- en Watervogelfokkersverenigingen.
- Voor jachtvogels en hybride jachtvogels wordt gemachtigd:
- het Centraal Bureau Jachtvogelregistratie.

Het aanvragen en verstrekken van gesloten voetringen vindt op de gebruikelijke wijze plaats. Wel zal bij de aanvraag van de ringen aan de vogelhouders worden gevraagd op te geven welke vogelsoorten hij heeft en in welke aantallen. Ook wordt gevraagd naar de fokresultaten van het afgelopen jaar.

De organisaties van vogelhouders kunnen een vergoeding van kosten vragen voor de ringen.

3. Overgangssituatie

Alle vogels die voorzien zijn van een deugdelijke gesloten voetring met de juiste diameter zijn legaal en behoeven niet te worden omgeringd.

De diameters voor cultuurvogels zijn voorgeschreven:

- a. merel: 4,5 mm;
- b. zanglijster: 4,0 mm;
- c. vink: 2,7 mm;
- d. putter: 2,7 mm;
- e. sijs: 2,5 mm;

- f. barmsijs: 2,5 mm;
- g. kneu: 2,7 mm;
- h. groenling: 2,9 mm;
- i. geelgors: 2,9 mm;
- j. goudvink: 2,9 mm;
- k. ringmus: 2,7 mm;
- l. huismus: 2,9 mm;
- m. spreeuw: 4,5 mm.

Voor de ringen voor de overige vogels geldt dat de ringen zodanig zijn vervaardigd dat deze niet kunnen worden verwijderd zonder de ring te breken of te beschadigen of de poot van de vogel te verwonden.

Voor ongeringde vogels en voor vogels met een ondeugdelijke ring geldt de volgende regeling.

a. In de periode van 1 september tot 1 november 1994 vragen de vogelhouders zogenaamde breekringen aan op een door de bonden te verstrekken formulier.

b. In de periode tot 1 maart bezoekt een medewerker van de vogelbonden de vogelhouders die breekringen hebben aangevraagd. Hij verstrekt het aantal benodigde ringen. De bonden kunnen een vergoeding van kosten in rekening brengen.

c. De bestelformulieren voor breekringen worden door de bonden ter beschikking van de Algemene Inspectiedienst gesteld.

Alleen gekweekte vogels mogen van een breekring worden voorzien. Nieuw aangewezen cultuurvogels die kenmerkend uit het wild zijn betrokken kunnen in beslag worden genomen.

Het is verstandig om ook zwakke of versleten ringen te vervangen door

Ringmus
Foto: Peter Otten

een breukring. Dit probleem doet zich met name voor bij ganzen en eenden.

Het Ministerie van LNV adviseert om ook voor niet-Europese varianten of ondersoorten van Europese soorten breukringen aan te vragen. Het gaat hier met name om ondersoorten van de goudvink en de putter. Gangbare namen voor deze vogels zijn blauwe goudvink, roodwanggoudvink, grijskopputter.

Over de juridische status van deze vogels bestaat onzekerheid. Er zijn hierover vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de EG. Indien blijkt dat de Vogelwet onverkort van toepassing is op deze vogels, dan zal ook voor deze vogels het ringvereiste gelden.

Na 1 maart 1995 kunnen nog slechts deugdelijk geringde vogels worden gehouden. Elke ongeringde vogel is illegaal en kan in beslag worden genomen.

Na 1 maart 1995 worden in principe geen breukringen meer verstrekt.

4. Evaluatie

Het ring- en registratiesysteem zal worden geëvalueerd in de loop van 1995 en 1996. Vóór 1 januari 1997 zal aan de hand van deze evaluatie een beslissing worden genomen over

eventuele aanpassing van de regeling en over verdere uitbreiding van het aantal soorten cultuurvogels.

Tot zover het bericht voor de bondsbladen van de verenigingen van vogelhouders. Dit bericht is afkomstig van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Juridische en Bedrijfsorganisatorische Zaken en is getekend door Mr L.C.de Wit.

Van hetzelfde Ministerie, Directie Na-

tuur, Bos, Landschap en Fauna, ondertekend door drs. J.D.Gabor, zijn de volgende besluiten afkomstig:

* De barmsijs, zanglijster en ringmus tezamen met de eerder toegezegde spreeuw en huismus zullen gelijk met de andere acht soorten in het Vogelbesluit worden aangewezen als cultuurvogels. Een beslissing over aanwijzing van het auerhoen en het hazelhoen zal op een later tijdstip worden genomen.

* Alleen aantoonbaar gefokte exemplaren van de nieuw aan te wijzen soorten cultuurvogels worden gelegaliseerd. In de praktijk zal dat betekenen dat met name kennelijk niet-gefokte vogels in beslag kunnen worden genomen.

* Voor elke soort zal in het Vogelbesluit de maximum ringmaat en de aanduiding daarvan (door middel van een letter dan wel een getal op de ring), worden voorgeschreven. Thans reeds aanwezige gesloten ringen die wat diameter betreft aan de eisen voldoen, alsmede buitenlandse gesloten ringen van nog in te voeren vogels die de juiste diameter hebben, zullen worden "erkend".

* De organisaties zorgen voor een registratiesysteem, dat in elk geval inhoudt:

a) dat aan het ministerie c.q. de AID wordt gemeld aan wie (namen en adressen) voor welke soorten en aantallen per soort breukringen zijn geleverd; hiervoor wordt per vogelhouder

Spreeuw

een formulier in tweevoud ingevuld;
b) bij de jaarlijkse aanvraag van gesloten voetringen geeft de vogelhouder op het aanvraagformulier op welke aantallen vogels er van elke soort cultuurvogel door hem worden gehouden en hoeveel jongen er per soort in het voorgaande jaar zijn gefokt (c.q. van een gesloten ring zijn voorzien), waarbij van alle opgegeven vogels de ringnummers dienen te worden vermeld.

De onder a + b bedoelde documentatie wordt ter beschikking gesteld aan het ministerie c.q. AID.

• Ervan uitgaande dat het Vogelbesluit op 1 september a.s. in werking zal treden, zal de periode waarin breekringen kunnen worden aangebracht op 1 maart a.s. eindigen. De procedure voor het aanbrengen van de ringen dient de kans op misbruik tot het uiterste te beperken. Niet-ge-

bruikte ringen dienen te worden teruggezonden aan de betrokken organisatie. De ringencommissarissen dienen niet meer breekringen af te geven dan er ongeringde vogels voorhanden zijn.

• Het ringen- en registratiesysteem zal worden geëvalueerd in de loop van 1995 en 1996. Vóór 1 januari 1997 zal aan de hand van deze evaluatie een beslissing worden genomen over eventuele aanpassing van de regeling en over verdere uitbreiding van het aantal soorten.

• De machtiging aan de organisaties tot het verstrekken van ringen zal vooralsnog worden verstrekt tot 1 januari 1997. Een beslissing over verlenging van de machtiging en eventuele aanpassing daarvan zal mede op grond van de vorenbedoelde evaluatie worden genomen.

VOORGESCHREVEN TEKENS

De tekens die verplicht aanwezig moeten zijn op de gesloten voetringen voor Europese cultuurvogels zijn:

• ofwel met cijfers aangegeven de ringmaat, bijvoorbeeld 2.5 of 2.7

• ofwel de volgende letter:

2,5 mm C

2,7 mm D

2,9 mm E

4,0 mm K

4,5 mm M

Daar op onze ringen niet voldoende ruimte is voor het plaatsen van twee extra cijfers plus een punt, zullen wij kiezen voor de letter.

HOE NU TE HANDELEN?

Voor het bestellen van de **breekringen** voor ongeringde Europese cultuurvogels staat in dit augustusnummer van *Onze Vogels* een apart bestelformulier afgedrukt (zie middenpagina's). Dit moet worden ingeleverd bij de ringencommissaris, die het doorstuurt naar het bondsbureau.

De prijs voor deze breekringen is voor leden f 0,50 per stuk en voor niet-leden f 2,50 per stuk.

Ook voor het bestellen van de **vaste voetringen voor Europese cultuurvogels** is een bestelformulier afgedrukt in deze editie van *Onze Vogels* (zie eveneens middenpagina's). Ook dit moet via de ringencommissaris bij het bondsbureau terecht komen.

De prijs voor deze ringen is voor leden gelijk aan gewone vaste voetringen en voor niet-leden f 1,00 per stuk.

ATTENTIE: Deze ringenbestellingen moeten dus **niet** op verzamelstaten worden overgenomen. De originele bestelformulieren worden, tesamen met het verschuldigde bedrag, door de ringencommissaris rechtstreeks naar het bondsbureau verzonden.

Niet-leden kunnen zich op het moment dat ze ringen bestellen tevens aanmelden als lid. Zij betalen dan de prijzen die gelden voor leden. DIT IS EEN MOOIE GELEGENHEID OM NIEUWE LEDEN TE WINNEN!!!

Voor kwekers van Europese cultuurvogels, die hun ringenbestelling reeds hebben gedaan (vroegere bestelling) is de volgende regeling getroffen, in overleg met het Ministerie:

Tot 1 maart 1995 mogen jonge Europese cultuurvogels worden geringd met de gewone vaste voetringen.

Na 1 maart 1995 moeten jonge Europese cultuurvogels worden geringd met een ring, die voorzien is van het bovenvermelde maatteken.

Indien gewenst kunnen kwekers van Europese cultuurvogels hun reeds gedane ringenbestelling geheel of gedeeltelijk ongedaan maken. Zij geven dan bij hun ringencommissaris op, welke ringen zij wel hebben besteld, maar niet willen ontvangen. Voor de ringencommissaris is een verzamellijst voor deze afbestellingen bijgesloten bij de post aan het afdelingssecretariaat. De ringencommissaris zal het teveel betaalde geld terugontvangen. Met het bestelformulier uit dit augustusnummer van *"Onze Vogels"* kunnen de kwekers dan een nieuwe bestelling plaatsen.

J.C.W. Luysterburg,
Hoofd bondsbureau N.B.v.V.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Foto's J. v.d. Maelen

De gepigmenteerde kanaries

Samenvatting tot nu toe

Bij de opbouw van de nieuwe kleurbenamingen voor kleurkanaries werken we vanuit een systematiek die is opgebouwd uit zich herhalende elementen.

Bij de vetstofvogels zijn dit:

1. de basiskleur: geel, rood en wit (dominant of recessief)
2. eigenschappen die invloed uitoefenen op de basiskleur: ivoor, ino
3. de verschijningsvorm: intensief, schimmel en mozaiek (1 of 2).

We beginnen dus altijd met het noemen van de basiskleur, bijv. geelivoor intensief, en niet: ivoor geel intensief. Bij de gepigmenteerde vogels zien we hetzelfde, maar iets uitgebreider:

1. de basis pigmentkleur: zwart, bruin, agaat en isabel
2. eigenschappen die invloed uitoefenen op het basispigment: pastel, pastel grijsvleugel, opaal, topaas en eumo
3. de bijkleur, overeenkomstig de regelgeving voor de vetstofvogels
4. de verschijningsvorm: intensief, schimmel of mozaiek (1 of 2).

Ook bij de gepigmenteerde kleurkanaries begint de naam steeds met de basis pigmentkleur, bijv. isabel pastel met geelivoor schimmel, en niet: pastel isabel schimmel met ivoor geel.

De opbouw is zo eenvoudig, waardoor het niet meer moet voorkomen

dat een kweker trots verklaart: "Ik kweek zilvers", maar dat hij eenvoudig kan opsommen wat bedoeld wordt.

Tijdens een serie lezingen over de invoering van de nieuwe kleurbenamingen voor kleurkanaries, gegeven tijdens de onlangs gehouden landelijke bijeenkomst voor kleur- en postuurkanariekeurmeesters, is de vraag gesteld, wanneer we deze benamingen gaan invoeren. Het beleid van de N.B.v.V. is erop gericht, de kwekers geleidelijk te laten wennen aan de nieuwe benamingen. In komende publicaties over kleurkanaries zullen steeds de nieuwe benamingen wor-

Ag. Topaas rd moz T2

Ag. Opaal rd moz T2

Ag. wit Topaas

den gebruikt. Als een nieuw vraagprogramma van kracht wordt, zullen alle nieuwe benamingen worden ingevoerd.

3. OPAAL

De opaal-factor is een eigenschap, die invloed uitoefent op het pigmentbezit van de kanarie. Gelet op de werking van deze eigenschap vragen we deze niet in de isabelserie, omdat dan bijna pigmentloze kleurslagen ontstaan, die teveel gaan lijken op vetstofvogels.

Een combinatie met andere eigenschappen die invloed uitoefenen op het pigment wordt eveneens niet gevraagd; dus geen combinaties pastel opaal, pastel grijsvleugel opaal, topaas opaal, eumo opaal, maar ook niet phaeo opaal en satinet opaal. We krijgen dan onderstaande kleurbenamingen:

Nieuwe naam

a. Zwartserie

zwart opaal met geel intensief
 zwart opaal met geel schimmel
 zwart opaal met geel mozaiek 1 of 2
 zwart opaal met geel ivoor intensief
 zwart opaal met geel ivoor schimmel
 zwart opaal met geel ivoor mozaiek 1 of 2
 zwart opaal met rood intensief
 zwart opaal met rood schimmel
 zwart opaal met rood mozaiek 1 of 2
 zwart opaal met rood ivoor intensief
 zwart opaal met rood ivoor schimmel
 zwart opaal met rood ivoor mozaiek 1/2
 zwart opaal met wit dominant
 zwart opaal met wit recessief

b. Bruinserie

bruin opaal met geel intensief
 bruin opaal met geel schimmel
 bruin opaal met geel mozaiek 1/2
 bruin opaal met geel ivoor intensief
 bruin opaal met geel ivoor schimmel
 bruin opaal met geel ivoor mozaiek 1/2
 bruin opaal met rood intensief
 bruin opaal met rood schimmel
 bruin opaal met rood mozaiek 1/2
 bruin opaal met rood ivoor intensief
 bruin opaal met rood ivoor schimmel
 bruin opaal met rood ivoor mozaiek
 bruin opaal met wit dominant
 bruin opaal met wit recessief

c. Agaatserie

agaat opaal met geel intensief
 agaat opaal met geel schimmel
 agaat opaal met geel mozaiek 1/2
 agaat opaal met geel ivoor intensief
 agaat opaal met geel ivoor schimmel
 agaat opaal met geel ivoor mozaiek 1/2
 agaat opaal met rood intensief
 agaat opaal met rood schimmel
 agaat opaal met rood mozaiek 1/2
 agaat opaal met rood ivoor intensief
 agaat opaal met rood ivoor schimmel

Oude naam

volgens de huidige standaard

goudgroen opaal
 groen opaal
 mozaiek groen opaal 1 of 2
 goudgroen ivoor opaal
 groen ivoor opaal
 geen gevraagde kleurslag
 oranje rood brons opaal
 or. rood brons opaal schimmel
 moz. or. rd brons opaal 1 of 2
 or. rd brons ivoor opaal
 or. rd brons ivoor opaal schimmel
 mozaiek or. rd brons ivoor 1/2
 blauwopaal
 blauwopaal

geen gevraagde kleurslag
 bruinopaal
 mozaiek bruin opaal 1/2
 geen gevraagde kleurslag
 bruinivoor opaal
 geen gevraagde kleurslag
 geen gevraagde kleurslag
 or. rd bruin opaal schimmel
 mozaiek or. rd bruin opaal 1/2
 geen gevraagde kleurslag
 or. rd bruinopaal ivoor sch.
 moz. or. rd. bruin iv. opaal 1/2
 zilverbruin opaal
 zilverbruin opaal

goudagaat opaal
 agaat opaal
 mozaiek agaat opaal 1/2
 goudagaat ivoor opaal
 agaat ivoor opaal
 geen gevraagde kleurslag
 or. rd agaat opaal
 or. rd agaat opaal schimmel
 mozaiek or. rd agaat 1/2
 or. rd agaat ivoor opaal
 or. rd agaat ivoor opaal sch.

De

use

agaat opaal met rood ivoor mozaiek 1/2	moz.or.rdagaat iv. opaal 1/2
agaat opaal met wit dominant	zilveragaat opaal
agaat opaal met wit recessief	zilveragaat opaal

4. TOPAAS EN EUMO

Op dit moment zijn twee eigenschappen erkend als nieuwe zelfstandige kleuren. Het is misschien in dit stadium nog niet goed aan te geven, hoe deze eigenschappen zich verder gaan ontwikkelen en daarom worden deze twee kenmerken nu nog alleen gevraagd in de zwartserie en in de agaatserie. Een verdere uitbreiding is niet uitgesloten.

We erkennen op dit moment:

Nieuwe naam

a. Zwartserie

Zwart topaas met geel intensief
 zwart topaas met geel schimmel
 zwart topaas met geel mozaiek 1/2
 zwart topaas met geel ivoor intensief
 zwart topaas met geel ivoor schimmel
 zwart topaas met geel ivoor mozaiek 1/2
 zwart topaas met rood intensief
 zwart topaas met rood schimmel
 zwart topaas met rood mozaiek 1/2
 zwart topaas met rood ivoor intensief
 zwart topaas met rood ivoor schimmel
 zwart topaas met rood ivoor mozaiek 1/2
 zwart topaas met wit dominant
 zwart topaas met wit schimmel

b. Agaatserie

agaat topaas met geel intensief
 agaat topaas met geel schimmel
 agaat topaas met geel mozaiek 1/2
 agaat topaas met geel ivoor intensief
 agaat topaas met geel ivoor schimmel
 agaat topaas met geel ivoor mozaiek 1/2
 agaat topaas met rood intensief
 agaat topaas met rood schimmel
 agaat topaas met rood mozaiek 1/2
 agaat topaas met rood ivoor intensief
 agaat topaas met rood ivoor schimmel
 agaat topaas met rood ivoor mozaiek 1/2
 agaat topaas met wit dominant
 agaat topaas met wit recessief

c. Zwartserie

zwart eumo met geel intensief
 zwart eumo met geel schimmel
 zwart eumo met geel mozaiek 1/2
 zwart eumo met geel ivoor intensief
 zwart eumo met geel ivoor schimmel
 zwart eumo met geel ivoor mozaiek 1/2
 zwart eumo met rood intensief
 zwart eumo met rood schimmel
 zwart eumo met rood mozaiek 1/2
 zwart eumo met rood ivoor intensief
 zwart eumo met rood ivoor schimmel
 zwart eumo met rood ivoor mozaiek 1/2
 zwart eumo met wit dominant
 zwart eumo met wit recessief

d. Agaatserie

agaat eumo met geel intensief
 agaat eumo met geel schimmel
 agaat eumo met geel mozaiek 1/2
 agaat eumo met geel ivoor intensief
 agaat eumo met geel ivoor schimmel
 agaat eumo met geel ivoor mozaiek 1/2
 agaat eumo met rood intensief
 agaat eumo met rood schimmel
 agaat eumo met rood mozaiek 1/2
 agaat eumo met rood ivoor intensief
 agaat eumo met rood ivoor schimmel
 agaat eumo met rood ivoor mozaiek 1/2
 agaat eumo met wit dominant
 agaat eumo met wit recessief

Oude naam

komt alleen voor op vraagprogramma

goudgroen topaas
 groen topaas
 groentopaas mozaiek 1/2
 goudgroen topaas ivoor
 groen topaas ivoor
 groentopaas ivoor moz. 1/2
 rood brons topaas
 rood brons topaas schimmel
 rood brons topaas moz. 1/2
 rood brons topaas ivoor
 rood brons topaas ivoor sch.
 rood brons topaas ivoor moz. 1/2
 blauw topaas dominant
 blauw topaas recessief

goudagaat topaas
 agaat topaas
 agaat topaas mozaiek 1/2
 goudagaat topaas ivoor
 agaat topaas ivoor
 agaat topaas ivoor moz. 1/2
 roodagaat topaas
 roodagaat topaas schimmel
 roodagaat topaas mozaiek 1/2
 roodagaat topaas ivoor
 roodagaat topaas ivoor sch.
 roodagaat topaas ivoor moz. 1/2
 zilveragaat topaas dominant
 zilveragaat topaas recessief

goudgroen eumo
 groen eumo
 groen eumo mozaiek 1/2
 goudgroen eumo ivoor
 groen eumo ivoor
 groen eumo ivoor mozaiek 1/2
 roodbrons eumo
 roodbrons eumo schimmel
 roodbrons eumo mozaiek 1/2
 roodbrons eumo ivoor
 roodbrons eumo ivoor schimmel
 roodbrons eumo ivoor moz. 1/2
 blauw eumo dominant
 blauw eumo recessief

goudagaat eumo
 agaat eumo
 agaat eumo mozaiek 1/2
 goudagaat eumo ivoor
 agaat eumo ivoor
 agaat eumo ivoor mozaiek 1/2
 roodagaat eumo
 roodagaat eumo schimmel
 roodagaat eumo mozaiek 1/2
 roodagaat eumo ivoor
 roodagaat eumo ivoor schimmel
 roodagaat eumo ivoor moz. 1/2
 zilveragaat eumo dominant
 zilveragaat eumo recessief.

In het volgende artikel zal aandacht worden geschonken aan Phaeo en Satinet. Hierbij zullen we een kleine afwijking zien van de tot dusver gevolgde methodiek. Daarnaast zal een idee worden aangegeven hoe we tijdens een keuring om kunnen gaan met de nieuwe wijze van naamgeving. Wat doen we keurtechnisch met het nieuwe begrip "verschijningsvorm"?

**De Technische Commissie
 Kleur- en postuurkanaries
 H.K.van der Wal**

De
 Techn
 Commissie

Een echte mutatie van de

Foto's: Cees Scholtz

MOZAMBIQUESIJS

In een zending met mozambiquesijsjes vanuit Tanzania enkele jaren geleden bleek een totaal afwijkend gekleurd vogeltje te zitten. Vele deskundigen op het gebied van prachtvinken opperden allerlei exotische namen, totdat importeur Siem v.t Hart de knoop doorhakte en belde met de man uit Tanzania.

"Ieder jaar", zo vertelde deze, "worden er wel een paar van deze mutanten gevangen. Doorgaans komen ze niet levend de quarantaineperiode door".

De heer Van Genderen uit Capelle a/d IJssel kreeg het vogeltje, om te proberen, er nakomelingen van te krijgen.

Omdat hij niet wist om welke soort het precies ging, gaf hij het popje een man Goudmus. Hij heeft dat een tijdje aangezien en met de inmiddels verkregen inlichtingen heeft hij de mutant in een "gemengde" volière laten vliegen.

Het sijsje zou eventueel ook een modificatie kunnen zijn en dan is er van

doorgeven van de eigenschap aan het nageslacht geen sprake. Wat wel het geval is bij een mutatie.

In die volière met een mix aan vogels

kwam toch een verbintenis tot stand met een mozambiquesijs man. Nu, na ruim anderhalf jaar, zijn er drie nestjes jongen uitgevlogen, waarvan enkele een afwijkend verenpatroon vertonen.

Inmiddels gaat de heer Van Genderen door om te proberen, deze mutant te behouden.

Redactie

DE R O O D O C

(*Pycnonotus jocosus*)

Tekst: Eddy de Roeck

Een vogel die ik, denk ik, nog nauwelijks hoeft voor te stellen, zeker niet aan houders van vruchten- en insectenetende vogels, is de Roodoorbuulbuul of ***Pycnonotus jocosus***. Toch wil ik uitgebreid schrijven over deze prachtige buulbuul, die zich gemakkelijk heeft weten aan te passen aan de mens, zelfs in gebieden waar hij oorspronkelijk niet thuishoort en daar vaak, door toedoen van de mens, een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de oorspronkelijke en lokale avifauna van deze streken.

De Roodoorbuulbuul is een mooie, kleurrijke verschijning met donkere, bruine tot bruingroene bovendelen, een lange, smalle, donkerbruine staart, zwarte kop met opvallend witte wangen en rode "oorvlek", zwarte baardstreep, zwarte en spitse kuilveren, een witte keel en zwarte borst, en wittige onderdelen. De staartveren eindigen in witte tippen, terwijl de onderstaartveren rood gekleurd zijn. Van de Roodoorbuulbuul onderscheiden we 9 ondersoorten.

De nominaatvorm ***P.j.jocosus*** komt voor in het zuiden van China, terwijl de veel gehouden ondersoort ***P.j.emeria*** voorkomt in het oosten van India, Burma en het zuidwesten van Thailand. De ***P.j.fuscicaudatus*** vinden we uitsluitend in Westelijk India, ***P.j.abuensis*** in Noord-Bombay en Zuidwest-Rajasthan, ***P.j.pyrrhotis*** uitsluitend in Nepal en Noord-India, ***P.j.whistleri*** enkel op de Andaman eilanden, de ***P.j.monticola*** komt voor in het oostelijke Himalayagebied tot Zuidwest-China, ***P.j.pattani*** in Thailand, Noord-Maleisië en het zuiden van Indochina en last but not least de

P.j.hainanensis in Noord-Vietnam en Zuidoost-China.

Deze 9 bekende ondersoorten samen houden er dus een enorm verspreidingsgebied op na. Daarnaast is de Roodoorbuulbuul ook nog eens ingevoerd op verschillende plaatsen. In de Verenigde Staten ontsnapten in 1960 enkele exemplaren in Miami (Florida), waar ze zich snel aanpasten en een kleine, gezonde populatie ontwikkelden. Nu leven ze daar in verstedelijkte gebieden en parken in het zuiden van Miami en ook lokaal in Los Angeles (N.G.S., *The Birds of North America*).

Foto: C. Scholtz

In Australië is er thans een kleine populatie in het zuidoosten; ze leven er in parken en tuinen en men vindt ze vooral waar vrucht dragende struiken en bomen aanwezig zijn. Men zal ze zelden ver van bosjes of geboomte aantreffen. Verschillende, kleine populaties vinden we nu in Sydney, Melbourne en Adelaide (Slater 1974, Simpson and Day 1989).

Verder werden ze ingevoerd op Mauritius.

Volgens King (1975) vinden we ze ook op de Andaman eilanden, Nicobaren en Zuid-China en zijn het standvogels in Zuidoost-Azië, maar niet in het zuiden van Maleisië.

Ze leven vooral in verstedelijkte gebieden en dicht in de buurt van mensen, maar ook langs bosranden en secundair woud en in open bossen. In sommige gebieden vinden we ze ook terug rond tuinen en plantages. Ze vermijden meestal dichte bossen.

Op Java komt er waarschijnlijk geen echte natuurlijke populatie voor; daar zijn wellicht enkele exemplaren ontsnapt.

Langs de oostkust van Sumatra heeft zich waarschijnlijk een nieuwe populatie ontwikkeld ten gevolge van een natuurlijke kolonisatie vanuit het Aziatische continent (MacKinnon 1993). In de oorspronkelijke gebieden worden ze veel als huisdier gehouden; ze vliegen er vaak vrij rond. Soms broeden ze zelfs in veranda's.

De Roodoorbuulbuul is een echte buulbuul, behorend tot de ***Pycnonotidae***, waartoe ruim 30 genera en 120 soorten behoren. Ze worden ook Haarvogels genoemd, vanwege hun haarachtige, korte en zachte bevedering. Vooral de romp, nek en flanken zijn dicht bezet met haar- en draadvormige dichte veren. De hals is kort en bevat vrijwel geen veren. Ook de vleugels zijn vrij kort en afgerond, het zijn geen al te goede of langdurige vliegers. De staart is lang, maar de poten en tenen zijn betrekkelijk kort. Bij de meeste soorten vallen de borstelharen aan de snavelbasis op. De snavel zelf is smal.

Over het algemeen leven buulbuuls paarsgewijs of in een groep; foerageren doen ze soms in behoorlijke aantallen, zelfs worden gemengde groepen van meerdere buulbuulsoorten waargenomen. In de natuur leven ze voornamelijk van vruchten en bessen, maar ook insecten, kleine ongewervelde diertjes en zelfs knoppen en honing worden niet versmaad. Hiermee dient bij de huisvesting en kweek zeker rekening te worden gehouden. Insecten en ongewervelde dieren worden doorgaans het meest tijdens de broedperiode gevangen.

R B U U L B U U L

Oorspronkelijk komen buulbuuls voor in een scala aan biotopen: boom- en struikrijke gebieden, regenwouden, dichte bossen, savannes, menselijke nederzettingen, cultuurland en dit zowel in subtropische als in tropische gebieden in Azië en Afrika.

We onderscheiden een totaal van 48 Pycnonotus-soorten in Afrika en Azië. De verwantschap ligt dicht bij de **Irenidae** (met onder andere de bladvogels, lora's en de Blauwe buulbuul).

De Roodoorbuulbuul is, net als de meeste soorten buulbuuls overigens, een sociale vogel, wat zich ook zal uiten in gevangenschap. Het houden van een eenzame buulbuul is dan ook onverantwoord. De vogels dienen minimaal koppelsgewijze of zelfs liefst in een groep te worden gehouden (minimaal 3 koppels). Het houden van buulbuuls met andere vogels van gelijke grootte kan eventueel, maar liefst niet met andere buulbuulsoorten. De Roodoorbuulbuul staat immers bekend als een agressieve soort, zeker tijdens de voortplantingsperiode. Vaak komen hevige gevechten voor, als er andere vogels in de buurt zijn. De buulbuuls moeten de beschikking krijgen over een ruime en grote vlieg-volière, want het zijn erg beweeglijke vogels, die graag vliegen. Een licht verwarmde of zelfs "tropische" volièr is zeker aan te raden.

In de nationale dierentuin te Antwerpen zijn meerdere koppels gehuisvest in een grote en verwarmde tropische wintertuin, met talrijke tropische planten en verschillende reptielsoorten. De vogels voelen zich duidelijk op hun gemak en vliegen net als in de jungle van tak naar tak.

Glasen vitrinekooien worden meestal afgeraden, zeker voor dergelijke beweeglijke vogels.

De vliegvolièr bevat liefst niet al te veel dichte struiken, maar is bij voorkeur een open en luchtige volièr, met vele hoge zitstokken. De vogels kunnen het grootste deel van het jaar buiten, maar moeten wel naar binnen kunnen bij aanhoudende koude of vorst. Een vorstvrije en licht verwarmde binnenruimte is dus zeker geen luxe.

In een aantal gevallen worden Roodoorbuulbuuls wel eens met andere vruchten- en insecteneters ge-

houden, soms zelfs met kleine vogeltjes. Tegenover medebewoners zijn ze meestal verdraagzaam, maar de volgroeiende eigen jongen die nog bij de ouders in de volièr worden gehouden worden meestal hevig verjaagd en achterna gezeten.

De voeding van Roodoorbuulbuuls in gevangenschap is tegenwoordig helemaal geen probleem meer en moet een "nabootsing" zijn van hun natuurlijke dieet. Een gemengd menu moet een groot scala aan fruit bevatten zoals banaan, appel, peer, sinaasappel en druiven, bessen en vijgen, maar ook rozijnen en dagelijks wat honing, insectenvoer, levende insecten, meelwormen, mierepoppen, sprinkhanen, wasmot- en vliegjarven en af en toe wat krachtvoer, vitamines en wat nectar-drink. Dit menu kan nog worden aangevuld met beoparels en wat kikenmeel. Vooral in de periode van het grootbrengen der jongen moeten levende, in de volièr vliegende, insecten voorhanden zijn of een goed insectenvoer.

Kweek in gevangenschap komt tegenwoordig regelmatig voor. Een grote buitenvolièr is daarvoor ideaal. Wil men goede resultaten dan worden ze liefst afzonderlijk per koppel gehuisvest. In de volièr kan wat extra nestmateriaal worden uitgelegd zoals stukjes schors, kokosvezel, bladeren, gras, papier en textiel. Met deze materialen bouwen de vogels een komvormig nest; vooral de vrouwtjes bouwen de stevige constructie. Beide oudervogels bebroeden de eieren. Ze zijn doorgaans erg gevoelig voor verstoring en als reactie worden vaak de eieren uit het nest gegooid. De meestal 2 tot 3 eieren worden gedurende 12 - 14 dagen bebroed. Ze zien er roze uit, met verschillende purperrode spikkels. De jongen verblijven ongeveer 14 dagen in het nest. Bij een kweekgeval in Zwitserland bevatte het nest 3 eieren, waarvan het eerste eitje na 13 dagen uitkwam. Het jong zag er naakt en zwart uit. Na 4 dagen gingen de oogjes al open. Reeds na iets meer dan 10 dagen vloog het eerste jong uit.

Om aan te tonen hoe belangrijk het verstrekken van levend voer is tijdens de voortplantingsperiode werden de

oudervogels vaak al jagend gezien op zoek naar rondvliegende insecten in de volièr. Het verstrekken van meelwormen, mierepoppen en vitamines schijnt van groot belang te zijn in deze periode (Baars 1986). In de volièr verlaten de jongen soms erg vroeg het nest. Er zijn ook kweekgevallen bekend van 3 legsels in één seizoen. Er was zelfs een nest met 4 eieren.

Door de meeste kwekers wordt aangeraden de zelfstandig wordende jongen uit de kweekvolièr weg te nemen en dus te scheiden van de ouders, daar deze spoedig niet meer door de adulten worden aanvaard en verdragen.

Even sierlijk als de vogel zelf is zijn baltsgedrag. De mannetjes dansen met hangende vleugels rond hun vrouwtje, waarbij de spitse kuif en de staart worden opgericht. Tijdens die danspasjes wordt een zacht liedje ten gehore gebracht.

De Roodoorbuulbuul of Pycnonotus jucosus is een prachtige zangvogel, die altijd de moeite loont om naar te kijken of te zoeken in het dichte regenwoud van zijn verspreidingsgebied. Een vogel die er best zijn mag ...

Literatuur:

- * King (1975): A Field Guide to the Birds of SE-Asia.
- * MacKinnon/Phelps (1993): A Field Guide to the Birds of Borneo, Sumatra, Java and Bali. Oxford.
- * Baars (1986): Fruchtfresser und Blütenbesucher, Exotische Ziervogel. Ulmer, Duitsland.
- * Slater P. (1974): A Field Guide to Australian Birds, Vol 2, Passerines. Rigby pr.
- * Simpson/Day (1989): Field Guide tot the Birds of Australia. C.Helm pull. UK.
- * N.G.S.: The Birds of North-America.
- * Howard/Moore (1991): A Complete Checklist of the Birds of the World, rev.edition, A.P.
- * W.Steinigeweg (1987): Vruchten- en insecteneters, Thieme, Baarn.

use!

De

Gewone en Ja

Tekst en foto's: Paul Veenvliet

Een paar jaar geleden kreeg ik van een goede kennis een groot aantal kwarteleieren. In de broedmachine kwamen hier vier jongen uit, die probleemloos grootkwamen. Deze dieren waren geel van kleur met donkere streepjes op hun bovenkant. Ik wilde toen graag weten welke soort ik in mijn volière had. Dit bleek niet gemakkelijk te zijn, vooral omdat de literatuur over kleurvarianten niet uitgebreid is. Uiteindelijk ben ik zelfs naar het Natuurhistorisch Museum in Leiden geweest om het tot op de bodem uit te zoeken. Omdat mijn conclusies anders zijn dan wat er de laatste jaren in *Onze Vogels* is geschreven, leek het mij een goede gedachte om mijn ideeën op papier te zetten.

Eén van de "gele kwartels" op een leeftijd van twee dagen.

Het was mij al snel duidelijk, dat mijn "gele kwartels" alleen Japanse of gewone kwartels konden zijn. De hanen van de andere soorten die erop lijken (Regen- en Harlekijnkwartel) hebben altijd een zwarte buiktekening en die ontbrak bij mijn dieren.

Gewone kwartels (*Coturnix coturnix*) komen in een groot aantal ondersoorten voor in Europa, Afrika en Azië. De ondersoorten verschillen niet veel van elkaar. De Afrikaanse ondersoort (*C.coturnix afrikana*) is iets donkerder dan de Europese. Een goede foto van zo'n Afrikaanse kwartel staat in "IAN SINCLAIR'S FIELD GUIDE TO THE BIRDS OF SOUTHERN AFRIKA".

Gewone kwartels zijn te herkennen aan het geluid van de hanen; in buitenlandse tijdschriften worden zij aangeboden als "pik per wick", wat het geluid aardig beschrijft. De kleur van de keel van de haantjes wordt wel eens als kenmerk genoemd, maar de-

ze verschilt per vogel. Zowel egaal rode kelen als dwergkwartelachtige zwart-witte kelen komen voor. De slaggennen van gewone kwartels zijn wat langer dan die van Japanse kwartels, maar dat lijkt mij bij gekweekte vogels geen betrouwbaar kenmerk.

Japanse kwartels (*Coturnix japonica*, of ook wel *Coturnix coturnix japonica*) komen voor op het oostelijk deel van het vasteland van Azië en in Japan. Ze zijn in het wild even groot als gewone kwartels. Japanse kwartels zijn te herkennen aan het geluid van de hanen, wat ongeveer klinkt als "pik pik bRRRRRRR". De kleur van de keel van de haantjes is vaak roodbruin, maar hierop komen veel uitzonderingen voor. 's Winters zijn de veren van de keel veel langer dan bij gewone kwartels. Goede beschrijvingen van deze beide soorten zijn terug te vinden in het standaardwerk van JOHNSGARD.

Japanse kwartels

Hetzelfde dior, een half jaar later.

Japanse kwartels worden al lange tijd speciaal voor de eieren en het vlees gekweekt. Ze zijn dan ook op productie geselecteerd. Dit betekent, dat de meeste Japanse kwartels die hier gehouden worden veel groter zijn dan hun wilde soortgenoten en veel meer eieren leggen. Zij worden ook vaak niet broeds, zodat het nodig is om hun eieren met een broedmachine uit te broeden. Gewone kwartels zijn veel minder ver doorgeweekt. Grote kwartels die zeer veel eieren leggen zijn dan ook zonder meer Japanse kwartels. (Boomkwartels kunnen ook zeer veel eieren leggen, maar die zien er heel anders uit).

Van Japanse kwartels zijn een aantal kleurvarianten bekend die in het wild niet voorkomen. Mooie afbeeldingen hiervan staan bij de artikelen van Jan de Nijs. (Onze Vogels, jaargang 54, blz. 354, 388, 450, en 490). De Engelsen hebben de volgende namen aan een aantal van deze kleurvarianten

van de Japanse kwartel gegeven: pharaoh = wildkleur (foto 1 en 2); Manchurian Golden (foto 6); British Range = donkere mutant zonder keeltekening (foto 16); Tuxedo = bont. Deze staan afgebeeld in: "INTRODUCTION TO QUAIL IN CAPTIVITY". De enige kleurvariant van de gewone kwartel die ik ken, is een hen met een aantal witte slagpenen.

Wat het ingewikkeld maakt is, dat beide soorten vruchtbaar kunnen kruisen. Hierdoor kunnen er kwartels voorkomen met kenmerken die tussen die van beide soorten inliggen. Ik denk dat deze ongewenst zijn, omdat anders straks niemand meer weet wat hij in zijn volière heeft.

En dan nu terug naar mijn "gele kwartels". Deze dieren leken sprekend op de kwartel van foto 6 bij het artikel van Jan de Nijs. Omdat ze dat eerste jaar al tientallen eieren legden, de henen "pik pik brrrrrrrrr" zeiden en

ze in de winter sterk verlengde keelveren kregen, beschouw ik ze als een kleurvariant van de Japanse kwartel. Ze waren wat kleiner dan de extreem grote tentoonstellingsvogels, maar altijd nog een stuk groter dan gewone kwartels. Ook de vele andere "gele kwartels" die ik sindsdien bij de handel heb gezien waren volgens mij Japanse kwartels. Deze kleurvariant zou, in navolging van de Engelse benaming, Mansjoerijnse kwartel genoemd kunnen worden. Met Afrikaanse kwartels hebben deze dieren, volgens mij, niets te maken. Het lijkt mij overigens geen slecht idee om bij tentoonstellingsvogels te streven naar meer natuurlijke, dus kleinere dieren.

Gewone kwartels, dus ook de Afrikaanse ondersoort daarvan, mogen in Nederland niet gehouden worden en dus ook niet worden tentoongesteld. Dit is een wat vreemde situatie, wanneer bekeken wordt hoe gemakkelijk deze soort in grote aantallen te kweken is.

Kruisingen mogen, voor zover ik weet, wel gehouden worden.

Literatuur:

Johnsgard: The quails, partridges and francolins of the world.

G.E.S. Robbins: Introduction to Quail in Captivity.

Jan de Nijs: De Japanse kwartel en zijn mutanten (Onze Vogels, jaargang 54, blz. 354, 388, 450 en 490).

Ian Sinclair's field guide to the birds of Southern Africa.

MIJN ERVARINGEN MET DE Kweek VAN HET
MUS- EN PIGMEEDUIFJE

door: Frans Delnad

Het kleinste tropische duifje dat mijn volière bevolkt,
het 15 cm "kleine" Musduifje,
is even groot als het Diamantduifje, maar heeft een
veel kortere staart, is veel ronder van bouw en is ook daarom een
dwergduifje, dat luistert naar de naam
Columbina passerina. Het wordt in de handel dan ook
dikwijls als dwergduifje aangeboden, wanneer ze nog eens
sporadisch worden ingevoerd.

Het in Midden-Amerika en op de Westindische eilanden tot in het noorden van Zuid-Amerika thuishorende dwergduifje wordt dikwijls verward met het Pigmeeduijfe, ook een dwergduifje, dat net als het Musduifje veelal op de grond te vinden is. Vandaar, dat voor het Pigmeeduijfe ook de naam Klein grondduifje wordt gebezigd; de enige echte naam is echter **Columbina minuta**. Ze komen ook uit bovengenoemde streken en komen dus in dezelfde transportkisten bij de handelaren aan. Waarschijnlijk vandaar de wisselende naamgeving.

De twee soorten duifjes zijn goed door een leek van elkaar te onderscheiden. De Musduif heeft, zowel de doffer als de duivin, op de borst en in de halsstreek een geschubd verenkleed, terwijl dat bij het Pigmeetje egaal is. Het Columbina passerina doffertje is, vooral in de broedperiode, overgoten met een (wijnrode) purpergloed, heeft een rode snavelinplant, uitlopend naar zwart in de punt. De bovenzijde van het kopje is grijs, overlopend in de hals naar het purper. De pootjes zijn roze. Het duivinetje is over het gehele lichaam grijsbruin en dus matter van kleur, de snavel wat grijzer, met een beduidend minder rode inplant. Beide geslachten hebben, zoals de Columbina, "eigen" zwarte vlekken op het vleugeldek. De grote slappennen zijn roodbruin met zwarte punten, de middelste staartpennen zijn grijsbruin, de buitenste hebben een witte eindzoom. Tijdens het vliegen en het zonnebaden zie je de warmbruine kleur onder de vleugels. De oogiris is oranje tot donkerrood.

Het Pigmeeduijfe vertoont, zoals reeds gezegd, geen schubtekening. De doffer is overwegend grijs tot grijsbruin van kleur. Het voorhoofd bezit een vaag lichtrode glans, terwijl de borst en hals duidelijk een wijnrode kleur laten zien. Het onderlichaam is vaalwit. De snavel is grijsbruin, de oogiris geel tot oranje en de pootjes

zijn roze. De duivin is over het gehele lichaam grijs tot grijsbruin, met keel en buik wit.

Beide soorten duifjes zijn uitermate geschikt om samen met andere tropische vogels gehouden te worden in een gezelschapsvolière. Tegenover soortgenoten of andere duivesoorten kunnen ze soms behoorlijk te keer gaan. Als ze voldoende ruimte hebben, kan het ook goed samengaan. Zoals bij mij, waar de Musduifjes samen met een koppel Pigmeetjes en Zwartmaskerduifjes in een volière, met nachthok, tot goede kweekresultaten kwamen. Ook met andere duivesoorten als Diamant-, Zebra-, Vredes-, Talpacoti-, Staalvlek- en Tamboerijnduijfe is het mij reeds gelukt. Met het Peruduijfe nog nooit.

Pas ingevoerde Musduifjes zijn zeer schuw. Bij iedere beweging zoeken ze trippelend over de grond snel een beschut plekje tussen of onder het struikgewas. Ingevoerde Pigmeetjes zijn iets minder schuw. Het lijkt mij daarom beter, om voor de kweek eigen kweek vogels aan te schaffen. In het geval dat je persé vers bloed wilt hebben, ben je misschien aangewezen op import, want ze zijn niet dik gezaaid, in Nederland noch in België. In de winter zijn de duifjes zeer goed in een onverwarmde volière te houden. Voorwaarde is wel, dat ze in een tochtvrije ruimte kunnen overnachten. Zelfs tot een temperatuur van -10°C overwinteren ze bij mij in mijn onverwarmde binnenvolière. Dit in tegenstelling tot wat in vele artikeltjes beschreven staat! Zoals bij de meeste andere duivesoorten doe ik voor de winter de doffertjes en duivinetjes uit elkaar, ter voorkoming van te vroeg gaan nestelen in het voorjaar, wat legnood tot gevolg kan hebben. Wanneer je de verschijnselen van legnood niet tijdig herkent, raak je onherroepelijk voor het broedseizoen het duifje kwijt en is het zeer moeilijk, de schaars te verkrijgen duivinetjes in deze tijd van het jaar aan te vullen.

Een doffertje is meestal nog wel op de kop te tikken.

Legnood zie je, doordat de vogel meestal op de grond in het etensbakje gaat zitten, dik en met fietse oogjes. Wanneer je de volière binnenkomt en ze blijft steeds maar zitten, dan is het de hoogste tijd, het vogeltje direct onder een warmtelamp te plaatsen. Spoedig, soms een dag later, ligt het eitje meestal in het etensbakje of ernaast. Zet het duifje niet direct terug in de volière, maar bouw de temperatuur langzaam af tot deze weer de temperatuur heeft van de volière. In die tijd ook kan het duifje weer wat op krachten komen.

Zowel Musduifjes als Pigmeeduijjes gaan in een volière makkelijk tot broeden over. In een kistkooi ter grootte van 80 x 50 x 50 cm is het mij nog nooit gelukt een jonge vogel op stok te krijgen. Ze bouwen hun nest liefst hoog in de volière in een kanariënestbakje, waarvan aan één zijde de tralies verwijderd zijn. Hierdoor hebben ze meer plaats als de jongen groter worden en loop je niet snel het risico dat er een jong uit het nest geduwd wordt, met alle gevolgen van dien! Ook een kistnestbakje dat alleen aan de voorzijde open is prefereren de duifjes. Ze brengen allerlei takjes, worteltjes en grashalmpjes naar het nestkastje en maken er een echt duivenest van, kortom een slordig nest.

Begin de kweek niet vroeger dan april. Ook niet wanneer je ziet en hoort, dat de lokroep en de buigingen van de doffer het duivinetje in het vroege voorjaarszonnetje proberen over te halen tot paren. De kwekers zelf worden hierdoor meestal overgehaald ze bij elkaar te doen. Maar denk eens aan de koude nachten en de regen en hagel die nog steeds bij bakken uit de hemel neer kunnen dalen!

Spoedig na het koppelen, mits de vogels in goede conditie zijn, zullen ze hun nestje gaan bouwen en kun je na enige dagen twee witte eitjes in het

usel

De

nest aanschouwen. Ze hebben de grootte van die van het Diamantduifje. De eitjes worden vooral door het duivinetje bebroed, 13 tot 14 dagen, eer ze uitkomen. Een enkele keer lost het doffertje het duivinetje af, meestal 's middags. Het duivinetje gaat dan vaak eerst naar het etensbakje en durft daarna nog wel even te genieten van de eerste voorjaarszonnestrallen. Zoals vele duifjes zijn het ook echte zonzonaanbidders. Op een zanderige voliërebodem kunnen ze met hun vleugel omhoog de warmte opvangen, die hun kennelijk goed doet. Zoals bij andere duivesoorten voeren ze de eerste dagen "duivemelk" uit de krop aan de jongen.

De duifjes verlangen naast een goede tropische zaadmengeling vanzelfsprekend het bekende grit, éénmaal per week blauw maanzaad, waar ze verzot op zijn (in de winter bij extreme koude iets meer), trosgierst en on-

kruidzaad. Uit het bakje met ei/krachtvoer en universeelvoer zie je ze ook regelmatig hun portie opnemen. Het groenvoer, geknipte vogelmuur en verse brandnetelkoppen, die aan al mijn vogels gegeven worden, nemen ze ook in heel kleine mate tot zich. Ze pikken overal hun graantje van mee. De jonge Musduifjes groeien als kool. Na 7 à 8 dagen moet je ze ringen met een 3,5 mm ring en na 11 à 12 dagen verlaten ze meestal het nest. De Pigmeeduijft broedt enkele dagen langer; doffer en duivin wisselen elkaar regelmatig af tijdens het broeden. De jongen hiervan ring je ook met een 3,5 mm ring, na circa 9 à 10 dagen. Ze verlaten ook iets later het nest dan de jongen van het Musduifje.

Houd de jongen de eerste dagen van het "uitvliegen" goed in het oog, want wanneer de voliëre ook nog eens bevolkt is met grondvogels, loop je de kans, dat ze de eerste dag al naar de

vogelhemel geholpen worden door die grondvogels. De jonge duifjes zitten de eerste (twee) dagen nog meer op de grond dan op de takken. Het territorium op de grond is, je kunt het wel raden, natuurlijk van de grondvogels. Maar spoedig zoeken de duifjes de hoogste tak al op en kunnen ze zeer goed vliegen.

Soms beginnen al na enige dagen de ouders aan hun tweede legsel. Ik haal de jongen pas weg als de tweede ronde uitkomt. Soms laat ik ze ook gewoon zitten in dezelfde voliëre, mits de doffer dit toelaat! Is dit niet het geval, dan zet je de jongen over naar een ruime kooi of voliëre, waar ze kunnen uitgroeien en hun jeugdkleed kunnen inwisselen voor een nieuw verenpakje. De jonge vogels lijken de eerste tijd op de moeder, maar spoedig zal je de doffer en duivin van elkaar kunnen onderscheiden.

MIJN ERVARINGEN MET DE Kweek VAN HET MUS- EN PIGMEEDUIFJE

De eerste jaren waarin ik Musduifjes kweekte, betekende nestcontrole een verloren ronde; ze waren erg schuw. Nu laten ze rustig toe dat ik het nestbakje van de muur haal om controle uit te oefenen! Als je in de buurt komt mag je geen onverhoedse bewegingen maken. De duifjes zijn en blijven zenuwachtig, maar raken toch aan hun verzorger gewend.

Meerdere keren zie je de duifjes weer op hetzelfde nest terugkeren voor een volgende ronde. De jongen daarentegen komen na het uitvliegen niet meer terug op het nest. 's Nachts zitten ze meestal op een van de hoogste takken tussen beide ouders in en krijgen zo nog wat warmte. Een enkele keer jaagt de oude doffer wel eens de jongen na; door zijn broeddrijf is hij dan meestal zo fel dat hij de jongen wel eens een tijdje durft achterna te zitten. Met mijn lange tijd van ervaring met de kweek heb ik het nog nooit meegemaakt dat er een jong sneuvelde. Wel was dit meerdere keren het geval met de Peru-duif, die zijn jongen zo toetakelde, dat zij de volgende dag aan hun verwondingen bezweken.

Laat de duifjes niet meer dan drie broedsels grootbrengen. De oudervogels moeten tenslotte weer op krachten kunnen komen eer de winter begint, ze moeten reserves opbouwen, want jongen grootbrengen, ruien en winterreserves aanleggen vergen veel energie van de vogels. Tenslotte hoop je er het volgend seizoen weer jongen van te krijgen. Bovendien zijn de jongen van een heel late ronde het volgend kweekseizoen nog te jong om te gaan broeden; dit vraagt om teurstellingen!

Tenslotte, wil je naar de tentoonstelling met deze vogels, dan zul je zoals gebruikelijk een strenge selectie moeten toepassen. Vogels met de geringste afwijking of slechte eigenschappen moet je uitsluiten voor de verdere kweek of de tentoonstelling.

Selecteer op formaat, houding, kleur, pootjes, nagels, snavel en vooral op de rust die de duifjes in zich moeten hebben. Houd je je aan al deze punten, dan zul je vroeg of laat succes hebben. Maar wie niet persé voor een tentoonstelling kweekt, zal toch veel plezier kunnen beleven aan deze kleine sierlijke tropische duifjes.

Tot slot wil ik voor de echte liefhebber nog eens alle puntjes aanhalen waarop gelet moet worden bij aanschaf, kweek, tentoonstelling e.d.

Let bij de aanschaf op het volgende:

- * Koop het liefst onverwante paren
- * Koop als het kan eigen kweekvogels
- * Ze mogen niet te jong zijn
- * Ze moeten er goed uitzien, dus goede conditie hebben
- * Ze mogen geen nageltjes of teentjes missen, vooral de doffers niet in verband met het paren
- * Bij importvogels: eerst enkele weken in quarantaine.

Kweekperiode:

- * Niet voor april beginnen (in onverwarmde kooi)
- * Niet te lang doorgaan, drie rondes is genoeg
- * Let op legnood, dikzitten.

Voer:

- * Goede tropenzaadmengeling
- * Eens per week blauw maanzaad
- * Universeel- en opfokvoer
- * Eens per week trosgierst
- * Gesneden vogelmuur en brandneteltoppen
- * Grit altijd aanwezig.

Algemeen:

- * 's Winters doffers en duivinnetjes scheiden
- * Zorg voor tochtvrije voliëre, vooral in de koudste maanden
- * 's Winters geen drinkpannetje in de voliëre zetten; duifjes gaan nooit zoals een andere vogel op de rand zitten; ze staan midden in het panne-

tje, wat bevroren teentjes tot gevolg heeft!

- * Ze hebben het liefst een zanderige bodem, waarop ze kunnen zonnebaden.

Ik hoop, dat ik door dit artikelje weer enkele liefhebbers warm heb gemaakt om een of meerdere tropische duivesoorten te kweken. Ik wens daarom ook iedereen succes met de kweek.

DE AGAPORNIS PULLARIA

Beschrijving:

Voorhoofd en gezicht van deze 14 cm lange, schitterende vogel zijn oranje-rood, de stuit is lichtblauw, de overige bevedering is lichtgroen.

Bij de pop is het oranje wat fletser en wat minder uitgebreid. Mannen hebben zwarte, poppen groene ondervleugeldekveren. De snavel is oranje. Jonge vogels zijn matgroen, met een geelachtige kop. Er zijn twee rassen.

Verspreidingsgebied:

De pullaria is het meest verbreid van alle Agaporniden, namelijk van Guinea en Sierra Leone tot Zuidwest-Ethiopië, Oeganda en Noordwest-Angola.

Leefmilieu:

De pullaria leeft in open grasland en in lichte bossen tot een hoogte van 1300 meter. Hij voedt zich met graszaden, bessen en vruchten en bezoekt in de rijpingstijd de gierstvelden. Hij broedt in termietenheuvels, maar meestal in de nesten van mieren die in bomen leven. De pop graaft de nestholte uit en bekleedt het inwendige losjes met een dun laagje grassen, stukjes schors en grasaren. Ook bij deze soort wordt het nestmateriaal in de bevedering meegenomen. De in het mierenest gegraven tunnel is ongeveer 30 cm lang en heeft een doorsnee van 5 cm. Hij mondt uit in een broedkamer. Buiten de broedtijd (in het oosten van zijn verspreidingsgebied van mei tot juli, in het westen in september en oktober) wordt niet in de broedholten, maar in bomen geslapen.

Geschiedenis:

Carl von Linné heeft de soort in 1758 wetenschappelijk beschreven, maar al sedert 1603 was de pullaria

bekend als huisdier voor adellijke dames. Reeds in de 16de eeuw komt deze vogel voor op een schilderij, genaamd "Dame met vogel". De eerste kweek lukte in 1893. De laatste jaren worden deze Agaporniden nog nauwelijks ingevoerd.

Bijzondere eisen en kenmerken:

Pas geïmporteerde dieren zijn erg schuw. Ze moeten acclimatiseren bij een temperatuur van ongeveer 25°C. Daar ze niet in een nestkast slapen, moet men altijd voor een voldoende hoge temperatuur zorgen. Behalve een mengsel van kleine zaden eten ze graan, mierenpoppen en meelwormen. Hennep en zonnebloempitten worden nauwelijks genomen.

Kweek:

De bijzondere broedgewoontes van deze Agaporniden maken kweekprogingen niet erg eenvoudig. Weliswaar hebben er ook al pullaria's in houten nestkasten gebroed; toch nemen ze

liever een nestgelegenheid aan die ze in staat stelt om te graven, dus in een kast met aangestampte turf of een kunstmatige lemen wand. In de termietenheuvels, die ze in de natuur benutten, blijft door de dikke isolatielaag de temperatuur in de broedkamer tamelijk constant op ongeveer 30°C.

Daar de oudervogels het nest vaak verlaten, zouden in een normale, houten nestkast de jongen al snel afkoelen. De kweker Reinhard Blome uit Bremen heeft dit bedacht, toen hij het nest van zijn paartje pullaria verwarmde tot deze temperatuur. Hij behaalde op die manier goede kweekresultaten.

De (gemiddeld) 5 eieren worden 23 dagen bebroed, de jongen blijven 45 dagen in het nest. Het eerste dons is roze, het tweede grijs. Al bij het jeugdkleed zijn de mannetjes herkenbaar aan de zwarte ondervleugeldekveren. Ze zijn met 4 maanden op kleur.

Mutaties:

In de vakliteratuur worden blauwe en lutino pullaria genoemd. Er is ook wel eens een lutino in het wild gevangen.

Verantwoording:

De tekst van dit artikeltje is afkomstig uit een boekje van Kurt Kolar: "Dwergpapegaaien - Agaporniden", uitgegeven door Tirion, Baarn. Het is in de boekhandel en ook op het bondsbureau verkrijgbaar. Het boekje wordt van harte aanbevolen voor met name beginnende liefhebbers van Agaporniden.

DE BLAUWGELE ARA

door Dr. Thijs Vriends

De Blauwgele ara is met zijn 80-97 cm lengte werkelijk een reus onder de papegaaien. Deze intelligente en aanhankelijke vogel, die met z'n circa 55 cm lange staart een sierlijke indruk maakt - vooral als je hem in het wild over de bomen ziet wieken - wordt zowel solitair als in paren in grote volières gehouden; als huisdier zien we hem ook vaak, maar z'n stem is soms in de beslotenheid van de huiskamer wel eens wat te luidruchtig! Maar omdat de vogel snel tam en vertrouwelijk wordt, wordt hem dit niet al te kwalijk genomen; bovendien is het zo, dat hij veel van z'n "onwilligheid" verliest als hij eenmaal is "ingeburgerd".

Voor de liefhebbers die de vogel niet goed kennen, eerst maar een beschrijving geven. Het voorhoofd, de bovenste delen van de kop en de stuit zijn bij de man groenachtig blauw; de rest van de kop, de nek, vleugels en staart zijn blauw. Het "gezicht" tot voorbij en over het oog is niet bevederd en laat een grijswitte huid zien met verschillende dunne "streepjes" van kleine zwarte veertjes. Bij opwinding worden deze wangen fel roze van kleur! Dit fenomeen wordt overigens maar hoogst zelden bij hennen (wijfjes) geconstateerd, en komt het al eens voor, dan is de kleur nimmer zo intens als bij de man. Kijken we verder naar de kop, dan zien we een smalle bruinzwarte band, met groen omzoomd, lopen van keel naar oren. De zijkanen van de hals, voorts de oren, de onderzijde, de dijen en de ondervleugeldekenen zijn geel. De binnenzijde van de staart is olijfgel. De iris is geel, de snavel zwart, en de poten donker grijs.

De hen of pop is gewoonlijk ietwat kleiner van lichaamsbouw; ook de snavel is smaller, met een fijner gebouwde kop.

De jongen hebben een roze-kleurig "gezicht". De snavel is alsnog minder haakvormig en bleker van kleur. De schedel draagt een opvallend massieve bovensnavel, maar de oogkassen zijn relatief klein. De iris is aanvankelijk grijs van kleur maar verandert snel in geelachtig grijs. Voor de overige kleuren lijken ze erg op hun ouders.

In het wild worden deze ara's, die tot de grootste vertegenwoordigers van de Orde de Psittaciformes (Papegaaien) worden gerekend, in het oostelijk deel van Panama tot zuidwestelijk Ecuador aangetroffen, alsmede in

Oost-Peru, zuidelijk Venezuela, Noord-Bolivia, Noord-Paraguay en centraal en noordoost Brazilië (en wel heel speciaal rond Rio de Janeiro). Ook op het eiland Trinidad en de Guyana's wordt deze soort aangetroffen.

Zoals ik reeds vertelde, kan deze vogel een luidruchtige indruk geven, vooral als de vogels pas zijn ingevoerd of in een voor hen onbekende ruimte worden geplaatst. Naast het schreeuwende karakter kunnen ze, vooral als ze zijn gewend, zachte tonen voortbrengen met een diepe, aangename klank.

De vogels leven voornamelijk in dichte oerwouden van laagland en heuvelterrein; in Peru heb ik vogels aangetroffen op 1.500 m hoogte! Vooral bossen (de zogenaamde gallery forests) die langs rivieren en rond meren zijn gesitueerd hebben als biotoop hun voorkeur; ook heb ik ze in palmmoerassen (de z.g. buriti palmen (*Mauritia*)) veelvuldig gesignaleerd. Ik zeg "veelvuldig", en dit terecht, met andere woorden: de soort komt nog volop in het wild voor, maar helaas zien we dat door de ontbossingen de vogelpopulatie inderdaad wordt aangetast. Een goed voorbeeld trof ik in verschillende gebieden in zuidoost Brazilië, waar vooral langs de kust grote delen volledig waren ontbost en waar dan ook de ara totaal was verdwenen. In het wild geven deze vogels de voorkeur aan vruchten van de reeds genoemde buriti palm en van andere palmbomen; voorts diverse vruchten, bessen en zaden. Voor de *Hura crepitans*, een bepaalde vrucht, vliegen ze zelfs vele kilometers. Dit moet wel, want deze groeit alleen in hoog gelegen bossen. Tijdens hun dagelijkse voedseltochten - die soms wel 40 kilometer van hun broedgebied

zijn gelegen - bezoeken ze ook in cultuur gebracht gebied, en het ligt voor de hand dat ze daar dan nogal eens wat schade aanbrengen. Helaas worden dan wel vogels afgeschoten. De veren dienen niet alleen als versieringen van de Indianen, maar ook als betaalmiddel; het lichaam van de vogel wordt schoongemaakt en gegeten.

Deze ara's eten naast vruchten ook zaden, granen en allerlei noten, terwijl in het voorjaar en gedurende de zomer, gewoonlijk vóór het broeden, ook jonge knoppen en twijgen worden genuttigd.

Tijdens de broedtijd blijft een koppel bij de groep, en broedt in boomgaten die hoog in palmen en andere bomen zijn gelegen. Het wijfje legt twee tot vier elliptisch gevormde eieren (46,4 x 35,9 mm), die ook door haar alleen worden uitbroed, alhoewel de man zijn wijfje vaak op het nest gezelschap komt houden.

Deze ara's werden al vroeg naar Europa gebracht en met succes gefokt. Zo bracht een koppel in Caen (Frankrijk) tussen 1818 en 1822 van de 25 uitgekomen jongen er maar liefst 15 gezond op stok. De eerste records echter dateren al uit de 16de eeuw; maar het laat zich raden dat deze gegevens van dierentuinen afkomstig zijn, want voor particulieren waren die vogels toch niet te betalen ... een situatie die we helaas momenteel opnieuw aantreffen! Desondanks is deze ara de meest gehouden vertegenwoordiger van alle ara-soorten.

Jonge vogels worden vaak door de autochtone bevolking uit de hoge nestholen gehaald en dan verder met de hand grootgebracht; eenmaal zelfstandig worden ze doorverkocht aan de handel. De bomen waar de jongen worden weggenomen uit de hollen, worden als het ware binnen een fami-

ose!

De!

lie aan vele generaties doorgegeven. De ara kenmerkt zich door een grote vertrouwelijkheid, afhankelijkheid en bijzondere leergierigheid. Hij leert dan ook gemakkelijk meerdere woorden en wijsjes in verschillende toonhoogten naspreken; studies in deze hebben meer dan 60 toonhoogten mogen vaststellen; desondanks zijn hun "sprekentalenten" niet zo groot als die van de bekende Grijs-roodstaart-papegaai. Eén van mijn Blauwgele ara's, die ik in een grote binnenvolière in de Amerikaanse staat Ohio heb, heeft de gewoonte om "bye bye" in een zeer duidelijk zuidelijk (of je zou ook kunnen zeggen Ohio's) accent te roepen zodra ik de vogelkamer verlaat; ik kan daar vast en zeker op rekenen. In de meer dan 12 jaar dat ik deze vogel heb (overigens is hij de vader van maar liefst 32 jongen!) heeft hij nog nooit verzuimd mij te groeten bij m'n vertrek uit de vogelkamer. Overigens kan deze soort meer dan 50 jaar oud worden. Helaas worden ze zowel in Amerika als hier in Europa vaak ingezet voor de kweek van hybriden, hetgeen ik met de meeste klem wil ontraden!

Het is merkwaardig te noemen dat deze over het algemeen rustige soort gewoonlijk een hekel heeft aan het besproeien met lauwwarm water; ook het nemen van een waterbad willen de dieren het liefste zo lang mogelijk uitstellen!

Ik moet er hier eveneens met klem op wijzen, dat paren in de broedtijd erg agressief kunnen zijn en daarom altijd met respect moeten worden behandeld; bedenk dat de snavel uitermate krachtig is! Ook dient men uiterst voorzichtig te zijn bij het introduceren van vogels onderling, zelfs als het gaat over vogels van verschillend geslacht. Plaats twee vogels, die elkaar nog niet kennen, steeds gedurende enkele weken in afzonderlijke kooien, die zodanig staan opgesteld, dat de vogels elkaar goed kunnen zien.

Tamgemaakte vogels, vooral de vogels die met de hand zijn grootgebracht, vragen veel dagelijkse (!!!) attentie. Voelen ze zich tekort gedaan of verwaarloosd, dan kunnen ze een oorverdovende stem opzetten dat horen en zien je vergaat; dergelijke geluiden zullen natuurlijk ook minder welkom zijn bij de burens. Ook in een tuinvolière kunnen ze, bijvoorbeeld als ze u zien aankomen of als ze ergens van schrikken, plotseling een rauw gekrijs aanheffen, dat u snel onpopulair in de buurt zal maken. Maar,

nogmaals, als u dagelijks veel met de dieren bezig bent, valt een en ander heus wel mee.

De meeste exemplaren die in ons land worden aangeboden zijn ook hier of althans in Europa gefokt en met de hand grootgebracht. De vogels die nog worden ingevoerd kunnen het beste in een ruime stevige kooi (minstens 250 x 250 x 200 cm) of kleine binnenvolière worden ondergebracht, zodat ze aan de mensen die hen verzorgen en aan de omgeving waarin ze zijn gebracht, kunnen wennen. Tevens raad ik met klem aan, de vogel(s) door een bevoegd dierenarts te laten onderzoeken.

Tamme vogels kunnen op een ruime standaard of in een flinke kooi worden gehouden. Bedenk dat het houden van vogels aan een ketting met dubbele musketon-haak of welk ander "martelwerktuig" dan ook, gelukkig wettelijk verboden is! De kooi moet uiteraard van stevig materiaal vervaardigd zijn, want de vogel is enorm sterk in de snavel en heeft een verblijf van mindere kwaliteit in een ommezien totaal vernield. Een volière moet allereerst stevig van constructie zijn en uitgerust met flinke zitstokken (doorsnede circa 4 cm minimaal!), met liefst in het midden een klimboom (oude treurwilg of een stronk van een appel- of pereboom) als "speelgelegenheid". Het vraagt soms veel tijd en geduld om vogels die uit een ruime volière afkomstig zijn te laten wennen aan een kooi of standaard; geduld in deze is zeker een schone zaak! Tegenover andere papegaaien van on-

geveer gelijke grootte is deze ara verdraagzaam.

Koppels komen vooral in ruime volières tot gezinsuitbreiding. Overigens is het aan te raden om gedurende de herfst en winter de vogels binnenshuis op kamertemperatuur onder te brengen.

In de handel zijn uitstekende commerciële zaadmengsels verkrijgbaar die, mits er niet te veel zonnebloemzaden in vermengd zijn, uitstekend voldoen. Zonnebloemzaden smaken zoet en de vogels vinden het "kraken" ervan uitermate prettig, vandaar dat ze andere zaden vaak te veel negeren. Zie er dus op toe dat de vogels niet uitsluitend op zonnebloemzaden verslingerd raken. Gekiemde zonnebloemzaden zijn véél beter dan de harde, gedroogde zaden. Naast gemengde zaden voor papegaaien mogen allerlei noten (pindanoten, walnoten, Braziliaanse noten enz.) niet ontbreken, naast verse mais, gekookte mais, banaan, sinaasappel, in blokjes gesneden bruin brood en in blokjes gesneden kaas. Nu heeft men vaak de gewoonte om aan tamme vogels allerlei "lekkere" tafelresten te presenteren, maar doe dit met overleg. Groente, stukjes mager vlees en fruit zijn geen bezwaar, maar gezout voedsel of voedsel dat is gekruid mag onder geen beding worden gepresenteerd. Ook chocolade is taboe, ja zelfs giftig. Gedurende de dag mogen verse stukjes (zeg tot 20 cm) wilge- of fruitboomtak niet ontbreken. Eens per week geven we op vrijwillige basis de vogels gelegenheid om voor een half uurtje wat aan grit te eten of aan een

DE BLAUWGELE ARA

mineraalblok. Sepia hangt altijd in kooi of voliëre.

Doordat er verschillende technische methodes zijn ontwikkeld in de laatste jaren om gelijk gekleurde vogels op de geslachten te onderscheiden, is het tegenwoordig niet moeilijk om een waar koppel samen te brengen. Kweeksuksessen zijn m.i. het beste in een ruime buitenvoliëre van minimaal 6 x 6 x 3 meter te bereiken, ofschoon ik met één koppel al verschillende jaren broedt dat in een voliëre van 3,5 x 2 x 2,5 meter is gehuisvest - maar ik neem aan dat dit koppel de bewuste uitzondering op de regel is! De balts of paardans bestaat uit het veelvuldig en liefderijk voeren door de man van zijn toekomstig bruidje, waarbij het achterlijf wordt opgeheven, zodat de staart bijna kaarsrecht omhoog komt te staan; na deze houding schuiven de partners voor de paring naar elkaar toe.

Als nestgelegenheid kan men een drum verstrekken, of een uit dikke planken gemaakte nestkast van 55 x 55 x 85 cm, met een invleggat met een doorsnede van 18 cm. Voorts worden vaak holle boomstammen (wilg, appelboom), houten tonnen en dergelijke met sukses gebruikt. Voorkom echter wel het gebruik van plastic of metalen nestkasten, omdat deze inwendig veel te hoog in temperatuur kunnen worden. Bovendien knaagt de broedende hen graag aan de uitgang, dus plastic en kleine schilfertjes metaal zijn nu niet bepaald gezond! Tussen de regels door heeft u inmiddels wel begrepen, dat de nestgelegenheid steeds op een schaduwrijke plaats moet worden opgehangen (circa 2 m hoogte is ideaal); overigens worden drums en dergelijke die zonder meer op een schap op de grond staan ook dikwijls geaccepteerd. Op de bodem van de nestkast brengen we een laag hout- of turfmoel aan; de hen draait er met het lichaam een soort kuiltje in en deponiert hierin dan de eieren, die overigens met een tussenpoos van 2-3 dagen worden gelegd. Het wijfje bebroedt de eieren circa 25-28 dagen.

Als opfokvoer kan commercieel voeder worden aangehouden, naast in water geweekt oud bruin brood, gehakt vogelmuur, fruit (banaan, sinaasappel, peer, appel, etc.), geweekte zonnebloemzaden, halfrijpe korenaren, tomaten en dergelijke.

We moeten er wel rekening mee hou-

den, dat het laatst geboren jong door de oudere borelingen bij het voeren vaak opzij wordt gedrukt, waardoor de kans groot is dat het na enkele dagen van honger sterft. Het is dan ook verstandig om het laatst uitgekomen jong steeds zelf met de hand groot te brengen. Desondanks mag ik hier zeker niet de indruk vestigen dat de ouders niet serieus in hun opvoeding zijn; ik heb ze altijd voorbeeldige ouders gevonden. Tegenover de verzorger echter kunnen ze wel eens opvallend agressief zijn. Wees dus voorzichtig als men IN de voliëre gaat of een nestkast inspecteert!

De nestjongen hebben op een leeftijd van ongeveer twee weken tot aan circa de 25ste dag grijs dons; na circa 40 dagen beginnen de veren duidelijk te groeien. Zijn de jongen tussen de 13-15 weken, dan verlaten ze het nest en zijn door hun kortere staarten (tot circa 29 cm lengte) gemakkelijk van de ouders te onderscheiden. De jonge vogels hebben na het uitvliegen nog zo'n week nodig om te leren vliegen; wees dus niet ongerust als u de jongen de eerste dagen wat onhandig langs het gaas op en neer ziet klauteren! Pas na 1 tot 1 1/2 jaar hebben ze dezelfde lengte als de ouders. Jongen moeten van een ring van 14 mm doorsnede worden voorzien; dit kan op de 21-24ste dag gebeuren, als ze door de ouders worden opgebracht; worden ze daarentegen met de hand grootgebracht, dan kan dit ringen enkele dagen eerder geschieden.

Pas uit het ei gekomen jongen zijn ongeveer 20 g zwaar en hebben wat witig dons op de kop en in de hals; de snavel is nog roze-achtig. Na zo'n 20 dagen is de snavel zwart. Opvallend is dat er meer mannen dan poppen worden geboren, hetgeen onder papegaaien erg ongebruikelijk is (biologen/ornithologen spreken hier graag van sex imbalance).

Tegenwoordig worden ook eieren kunstmatig uitgedroogd en de uitgekomen jongen worden dan met de hand verder grootgebracht. Heeft men koppels die regelmatig eieren leggen, dan zou ik toch willen voorstellen om slechts tweemaal het broedsel te verwijderen en het derde (en tevens laatste) iegsel door de vogels zelf te laten verzorgen.

Deze soort is na 6-7 jaar geslachtsrijp.

KALENDER 1994

DE TURQUOISINE PARKIET

In de loop der jaren zijn al heel wat artikelen in "Onze Vogels" verschenen over de Turquoise parkiet. Ongetwijfeld zal ik dus wel - zonder dat ik het weet - in herhaling vallen. De zondagse naam voor de Turquoise luidt *Neophema pulchella*, wat zoveel betekent als "de fraaie vogel met het nieuwe stemgeluid". Het woongebied van deze circa 20 cm lange vogels strekt zich uit over vrij grote delen van oostelijk Australië: zuidelijk Queensland, Nieuw-Zuid-Wales, Victoria en Zuid-Australië. Gewoonlijk zijn deze vogels te zien in paren of betrekkelijk kleine groepjes. Vijfentwintig tot dertig individuen is wel het maximum. Als habitat prefereren de Turquosines relatief open gebieden, die aan beboste terreinen grenzen. Maar ook kan men ze aantreffen langs allerlei waterlopen, op heuvelhellingen en in valleien. De Turquosines foerageren gewoonlijk op de grond of op zeer geringe hoogte. Daar doen zij zich bij voorkeur te goed aan zaadjes van grassen of kruidachtige gewassen. Maar ook groenvoer versmaden deze vogels niet. En krijgen ze een insect voor de kromme snab, dan wordt ook dat met smaak verorberd. Voortplanting Gewoontegrouw broeden ook deze parkieten altijd in een holte, een holle boomstam of tak. Er worden 4 tot 7 spierwitte eitjes gelegd, die door de pop in ongeveer 18 dagen worden uitgedroogd. Het mannetje zorgt er in deze moeilijke periode voor, dat het zijn eega aan niets ontbreekt. Hij voert haar zowel in als buiten het nest. De jongen vliegen na circa 4 weken uit. In de voliëre is een broedblok van 30 x 15 x 15 cm geschikt; het vlieggat moet een doorsnee hebben van zo'n 5 cm. Maar kenners beweren, dat men hier niet op een centimeter hoeft te kijken. In de broedtijd kan het mannetje agressief zijn, niet alleen jegens soortgenoten, maar ook zijn eigen zoons zijn niet veilig voor hem. Het verdient dus aanbeveling, het kwaadaardige heertje tijdelijk weg te vangen. Turquosines kunnen koloniegewijs in een voliëre worden gehouden. Men moet ze dan uitermate goed in de gaten houden omdat er nogal eens "geknokt" kan worden en bepaalde exemplaren moeten worden verwijderd.

Meindert de Jong

Kweek en andere ervaringen met Toerako's

Algemeen

Toerako's behoren tot de orde van de koekoeken en vormen samen met deze twee families.

Als men de naam koekoek hoort, denkt men meteen aan het leggen van eieren in andermans nest, maar dit is bij toerako's en veel andere koekoeken niet het geval; de vergelijking met onze koekoek gaat dus niet op.

Toerako's komen behalve in Afrika in geen enkel ander werelddeel voor. Er zijn vier groepen:

1. Reuzentoerako's
2. Schettervogels
3. Helmttoerako's
4. Schildtoerako's.

Het zijn alle boomvogels die in hoofdzaak leven van plantaardig voedsel. In de natuur maken ze platte nesten van twijgen zoals bij ons duiven dat doen.

Veel toerako's broeden het grootste gedeelte van het jaar en als ze zich in

de volière op hun gemak voelen, kan men broedsel verwachten van januari tot oktober. Dit is niet verwonderlijk, want in hun leefgebied is het grootste gedeelte van het jaar de tafel goed gedekt en ze kunnen zo hun jongen het gehele jaar door goed grootbrengen.

Wij zullen de groepen met hun typische kenmerken en hun eventuele betekenis voor de liefhebberij even in het kort doornemen.

Voor de exacte kleurbeschrijvingen kan men zich wenden tot de goede

veldgidsen die tegenwoordig verkrijgbaar zijn, terwijl voor de juiste groepsindeling en het levensgebied waar de vogels voorkomen, de checklist "Birds of the World" u de benodigde inlichtingen kan verschaffen. Het zou te ver voeren e.e.a. in dit artikel te behandelen.

1. Geslachtengroep reuzentoerako's.

Er is maar één vertegenwoordiger van dit geslacht en deze wordt de laatste jaren mondjesmaat ingevoerd. De voeding van deze vogels is dermate gecompliceerd dat zelfs gerenommeerde parken ze niet of nauwelijks in leven kunnen houden. Afblijven dus en niet gaan experimenteren met deze zeldzame vogels, totdat er een alternatief voedsel voor deze mooie toerako is gevonden, waarop ze te houden zijn en ook tot vermenigvuldigen kunnen overgaan.

Als we de kans nog krijgen, zal dit stellig een keer gaan lukken.

2. Geslachtengroep schettervogels.

Deze over het algemeen grijs gekleurde vogels zijn vrij moeilijk te acclimatiseren en het duurt lang voor zij van hun natuurlijk dieet overschakelen op ons surrogaat van appel, banaan, kersen, bessen, druiven, enz.

Het beste is de vogels aan te schaffen in de zomer, zodat men ze kan loslaten in een zo groot mogelijke volière met een heel grote verscheidenheid aan begroeiing, zodat bladeren, knoppen en bloesem voorhanden zijn, waaruit ze dan hun eigen keuze kunnen maken.

Als alternatief kan men met het vruchtendieet boerenkool vermengen, waarvan ze wel wat willen eten en ook het bekende vogelmuur is het proberen waard.

Mijn ervaringen met de schettervogels betreffen de witbuik, de naaktgezicht schettervogel en de westelijke goegoeko. Het schetteren is wat mij betreft minder storend dan de roep van de groene en blauwe soorten.

De twee eerstgenoemde zijn heel

oysel

De l

moelijk in leven te houden en zijn voor de normale (!) liefhebber ongeschikt, totdat er nakweek van deze vogels voorhanden is.

De witbuiken zijn vrij agressief en in een kleine ruimte (winterverblijf) werden bij ons o.a. roodstaartarrasaries, oranjeborsttoekans en het mannetje van de Palawan pauwfazant van de voerbak geweerd en naar de uiterste hoek van de voliëre verdreven en fel achtervolgd.

Toen ik een vrouwtje in een aangrenzende voliëre plaatste, werd hij agressief tegen de Livingstone toerako en doodde het mannetje voor ik kon ingrijpen, terwijl de witbuik al jaren met de groene en blauwe soorten toerako's zonder enig probleem was gehuisvest. Zoals u ziet, worden ook bij vogels voor een vrouw gekke dingen gedaan.

3. Geslachtengroep helmtoerako's.

4. Geslachtengroep schildtoerako's.

De groepen 3 en 4 kunne qua gedragingen onder één noemer gebracht worden en derhalve als één groep behandeld in dit artikel.

Het zijn alle schitterend gekleurde vogels waarin de kleuren blauw, groen, paars/violet en, als ze vliegen, het rood overheersend aanwezig zijn. Zij zijn ongeveer 40 tot 45 cm groot.

Zij worden ook wel helmvogels genoemd naar aanleiding van hun meestal grote kuif.

Zij leven in de altijd groene wouden, terwijl de schettervogels meer savannewobewoners zijn.

Mijn ervaringen met deze vogels dateren vanaf 1972. In die tijd kwamen veel toerako's in diverse soorten in de gespecialiseerde handel voor. Verhoudingsgewijs lagen de prijzen toen veel hoger dan nu en het was dan ook een hele stap om toerako's aan te schaffen.

Behalve vogel- en dierenparken waren er weinig of geen particulieren die het aandurften om de hoge prijs en het risico op zich te nemen. Er was weinig bekend over de verzorging en het was dus experimenteren en uitzoeken. Het waren vooral de groene soorten die binnenkwamen en de schild- en schettervogels zag je in die

tijd niet of nauwelijks.

Pas veel later kwamen de blauwe (bananeneters) en nog jaren later de grijze toerako's in aantallen binnen; deze laatste door hun niet zo contrastrijke kleuren in veel kleinere aantallen.

Vol verlangen heb ik deze wondermooie vogels vaak mogen aanschouwen, maar én het hoge geldbedrag én de onzekerheid wat betreft de verzorging ervan weerhielden mij ervan om de grote stap te wagen.

Wie schetst mijn verbazing toen ik thuiskomende van mijn werk een tweetal witwangtoerako's aantrof in een van mijn voliëres.

Mijn vrouw, die wel had gezien hoe groot mijn ogen werden als ik in de handel was, had zelf de knoop maar doorgehakt en ze op eigen houtje meegebracht.

Wel hadden wij met de betreffende vogelhandel een dusdanige vertrouwensrelatie opgebouwd dat, mocht het mij om een of andere reden niet passen, ik de vogels altijd zonder prijsconsequenties kon terugbrengen. U begrijpt intussen al dat ze nooit teruggebracht zijn en het popje siert na 22 jaar nog steeds onze voliëres. Behalve aan één oog blind, is ze verder nog kerngezond.

Van dit popje hebben wij tientallen eieren gehad, maar deze waren helaas nooit bevrucht. Ondanks de onbevruchte eieren hebben wij van dit stel enorm veel plezier gehad, want ook het mannetje (?) is 12 jaar oud geworden.

Het heeft tot 1981 geduurd, voordat

de volgende toerako's werden aangeschaft. Ditmaal de Hartlaub- of vlamtoerako, die bekend staat als de sterkste. Deze ervaring hebben wij jammer genoeg niet gehad.

In 1984 kwamen een tweetal violette schildtoerako's en een tweetal Schallowstoerako's in ons bezit. Van deze laatste waren er een zevental in de handel aanwezig, waaruit ik heb geprobeerd een paar samen te stellen. Het bleek achteraf ook nog echt een paar te zijn. Hierbij heb ik goed op het formaat gelet en vooral de nek en het kopje waren voor mij doorslaggevend. In 1987, drie jaar later dus, heb ik van dit paar drie jongen gekweekt en dit waren de eerste in mijn voliëres. In de latere jaren werden verdere resultaten behaald o.a. met de witwang-, de Livingstone-, de Persa- en de Buffonstoerako's. Behalve de bovengenoemde heb ik verder in bezit gehad of verblijven nog steeds in mijn voliëres de zwartsnavel- en de Fishertoerako.

Toerako's zijn, op een enkele soort na, geslachtelijk niet te onderscheiden. Er zit weinig risico meer aan de tegenwoordige manier van sexen en het is dan ook de beste weg om tot succes te komen. Als u denkt dat vogels die met elkaar vrijen een echtpaar zijn, dan kunt u de plank goed missiaan, want gelijke sexen voeren elkaar even goed.

Toerako's kan men op een enkele uitzondering na houden met bijna alle vogels, zelfs als deze veel kleiner zijn. Bij mij wonen ze samen met kardina-

Kweek en andere ervaringen met
Toerako's

len, gaaien, spreeuwen, ibissen en alles wat men zich daartussen bedenken kan. De enige keer dat ik heb moeten ingrijpen, was met een tweetal motmots. Waarschijnlijk door hun gelijkende groenachtige verenkleed werden ze door een stel witwangen zo achtervolgd dat ik ze uit heb moeten vangen om erger te voorkomen.

Het gebeurt vaker dat ze zelf door andere vogels getiranniseerd worden, zelfs door veel kleinere vogels. Ook groene en blauwe soorten zijn rivaliserend tegenover elkaar. Het samenbrengen van aantallen toerako's in een voliëre is vragen om moeilijkheden en vroeg of laat vallen er onherroepelijk doden en dat niet alleen bij beginnende liefhebbers. Ook verschillende soorten verdragen elkaar niet. Het is zelfs zo dat echtparen zich op enig moment aan elkaar vergrijpen zonder waarschuwing vooraf en daarom alleen al is het zo belangrijk dat de voliëre liefst zo groot mogelijk is, maar bovendien schuilplaatsen (begroeiing) biedt, waar ze zich kunnen verbergen.

Als u niet overtuigd bent, dan zal ik u een voorbeeld geven uit de praktijk. Een koppel Livingstone, dat al enkele jaren bij elkaar zat zonder problemen, ging voor het eerst broeden in 1991. Er waren geen problemen en een jong werd probleemloos grootgebracht. Op zekere dag, toen ik thuiskwam van mijn werk, zat het vrouwtje in een hoek van het nachthok, helemaal bebloed en de kuif volledig afgebruikt. Meer dood dan levend heb ik het elders ondergebracht en met wat warmte en rust herstelde het wonderwel. Toen het op de kuif na opgeknapt was, bracht ik ze weer bij elkaar. Het was weer een en al liefde en hij begon haar meteen te voeren alsof er nooit iets aan de hand was geweest. Het jaar daaropvolgend had ik weer een jong uitvliegen en herhaalde zich het drama van 1991. Ditmaal was ze zo toegetakeld dat ze een dag later dood was.

In het winterverblijf werd begin 1994 het eerste jong, een mannetje, plotseling gedood door een witbuikschettervogel, terwijl ze normaliter broederlijk naast elkaar zaten. Alleen het simpele (?) feit dat ik een witbuikvrouwtje in een aangrenzende ruimte had geplaatst, was voor hem reden om zijn

gedrag ten overstaan van zijn medebewoner volkomen te laten omslaan. Ik wil liever bloem- dan doemdenken, maar de feiten liegen er niet om en als ergens het spreekwoord "Bezint eer gij begint" van toepassing is, dan is het wel hier. Volledigheidshalve moet ik er wel bijvertellen, dat er ook paren zijn, die zonder problemen met elkaar het hele jaar door goed kunnen opschieten en hun jongen voorbeeldig grootbrengen.

Alle veranderingen, zoals opsluiten in een nachthok of het verzetten of bijplaatsen van andere toerako's in aangrenzende voliëres, kunnen ernstige reacties in het gedrag van toerako's bewerkstelligen; zelfs bij vogels die jaren in pijs en vree met elkaar hebben samengewoond.

Wanneer u toerako's bij elkaar wilt zetten, of men heeft de vogels in een niet al te grote ruimte met weinig schuilmogelijkheden, dan kan men het volgende hulpmiddel met enig succes gebruiken. Een kartonnen doos op zijn kant geplaatst en de onderste flap eraf gescheurd wordt door de achtervolgde vogel graag gebruikt om zich erin terug te trekken. Ook een schot, dat men schuin tegen een wand plaatst, kan hiervoor dienen. Als dagen aan een stuk dezelfde vogel hier regelmatig gebruik van maakt, zal men moeten ingrijpen om erger te voorkomen. Dit is een goed hulpmiddel, maar geen garantie dat het niet mis kan gaan.

Beter is natuurlijk de onderbegroeiing in de voliëre, waar de vogels zich onder kunnen verstoppen. Zodra de vo-

gels uit het zicht zijn worden ze niet meer achtervolgd. Behalve het probleem van de onderlinge vechtpartijen zijn de vogels over het algemeen vrij gemakkelijk te houden.

Bij een goed gevarieerde voeding zijn ze niet gauw bevattelijk voor ziekten en ook ons klimaat verdragen ze na goede acclimatisatie vrij goed. Wij sluiten ze bij enkele graden vorst wel op in het nachthok en bij buitentemperaturen van -6°C of lager verwarmen we een beetje bij.

Voeding

De voeding bestaat uit klein gesneden fruit, waarbij bij mij als basis appel en banaan wordt gegeven. Hieraan kan het volgende toegevoegd worden: o.a. krenten, rozijnen, kersen, druiven, grapefruit, pompoen, gekookte rijst en alle mogelijke bessen. Dit wordt bestrooid met universeel en enkele soorten korrel zoals puppiefood (croissance) met een eiwitgehalte van 30 % en verder o.a. aminozuren, vetten, mineralen en vitamines. Het goedkoopste is om de seizoensvruchten te geven en verder kan men kersen en druiven goed invriezen en heeft men altijd iets extra's achter de hand. De hoeveelheid korrel en het universeel is mede afhankelijk van het aantal en de soort van vogels, die hun verblijf delen.

Enkele malen per week strooi ik over het fruit een goed vitaminen/mineralen-mengsel. Volwassen vogels kunnen vruchten ter grootte van een druif of een kers gemakkelijk binnenkrijgen en hieruit kunt u dus de grootte van

osel

De

het te snijden fruit afleiden.

Probeer u zich niet ervan af te maken met wat ongesneden fruit dat niet op maat is, want de vogels kunnen er geen stukjes afbijten, zoals de niet-vruchteneters dat doen.

Ook bladeren, knoppen en bloesem behoren tot het noodzakelijke voedsel om hun dieet compleet te maken. Zeker voor pas aangeschafte vogels moet men zoveel mogelijk variatie aan het basismengsel toevoegen.

Volières voor toerako's.

Volières voor toerako's moeten zo groot mogelijk zijn en liefst zo'n 2,5 tot 3 meter hoog.

De afmetingen van onze volières waarin broedresultaten hebben plaatsgevonden zijn dertig tot honderd vierkante meter en 2,75 meter hoog. Het kan uiteraard ook wel kleiner, maar de kans op succes is minder groot.

Als minimale toerako-volière zou ik willen aanbevelen 5 meter x 1,5 meter en 2,5 meter hoog. Zij maken graag grote sprongen en vluchten en dit komt hun conditie uiteraard ten goede. Hoe groter de volière, hoe minder kans op agressiviteit ten opzichte van elkaar.

Begroeiing is voor toerako-volières een absolute must en zelfs al is de volière nog zo groot, zonder begroeiing hebben wij alleen maar een vogel in een kooitje en dit kan en mag met dit soort vogels toch absoluut niet de bedoeling zijn.

Voor het zich op hun gemak voelen en daaraan gekoppeld de broedresultaten, maar ook als bijvoeding, is begroeiing dus zeer belangrijk.

Wat betreft de begroeiing kan men eigenlijk alles planten wat men zoal wil, op misschien wat giftige planten na. Bij mij staan ook giftige taxussen in de volière en ik heb hier nog nooit problemen mee gehad. Het is overigens bekend, dat bijvoorbeeld Hartlaubtoerako's de zeer giftige bessen van het zogenaamde bosjesmannenvergif eten en het blijft een raadsel hoe ze dit overleven, want het is voor de mens dodelijk.

Er is een keur van planten die voor de volière in aanmerking komen. Bij mij zijn dat o.a. reuzengras, bamboe, hop, aardpeer, wilg, berk, vlier, bruidssluier en weigelia. Verder kan

men allerlei bessen, vaste planten, zaaibloemen en bloembollen gebruiken om het geheel te verfraaien en te optimaliseren.

Ook gazon gras, dat in het seizoen wekelijks gemaaid moet worden, is een ideale volièreplant, mede door de aanwezigheid van insecten en pieren. Toerako's zijn geen vernielers, maar wel zal men er rekening mee moeten houden dat jonge uitlopers, knoppen en bladeren van verschillende planten graag gegeten worden.

Voortplanting.

Het baltsgedrag bestaat uit het achterover gooien van de kop, terwijl de kuif naar achteren wordt gelegd. Tegelijkertijd slaan zij de vleugels naar achteren zodat het rood in de vleugels goed zichtbaar wordt en daarna beginnen ze elkaar te voeren. Het naar achter slaan van de vleugels, zodat het rood goed zichtbaar wordt, is ook het imponeergedrag tegenover andere vogels.

Zij broeden zowel in het nachthok als in de buitenvolière.

Ze broeden in open mandjes, halfopen nestkasten of eendenmanden. Wanneer men in een halfopen nestkast wat wintergras of iets dergelijks doet, deponeren zij er hun eieren, na met de borst een kuiltje hierin te hebben gemaakt. Waarschijnlijk om het nest niet te verraden gingen ze bij ons altijd langs achter door de begroeiing in het nest en als de kust veilig was aan de voorkant er weer uit.

De laatste jaren gebruiken wij alleen nog maar eendenkorven en dan meestal in de buitenvolière. Dit bevalt de vogels uitstekend. Het geeft ze toch al enige beschutting wanneer het

groen nog niet is uitgesprongen en door de open structuur en de natuurlijke constructie voelen zij zich hier zeer goed op hun gemak.

Als nestmateriaal brengen wij wat kokosvezel aan op de laagste plek van de mand. Wanneer zij dit niet accepteren en het eruit gooien, moet men het enkele dagen terug blijven leggen tot het wel wordt geaccepteerd.

Mochten er onverhoopt toch eieren in het nest liggen zonder nestmateriaal, dan mag men dit niet meer veranderen, anders laten zij het nest in de steek.

Zij zijn niet echt storingsgevoelig, maar ikzelf wacht altijd tot de vogels wisselen om te broeden en neem dan de gelegenheid waar om gauw even te controleren. Ook als ik met de motormaaier langs het nest door moet maaien, blijven zij gewoon op de eieren zitten.

Normaal leggen ze twee witte eieren en dat om de andere dag. Beide vogels broeden, maar toch hoofdzakelijk het wijfje.

Het broeden begint vanaf het tweede ei en de broedtijd is 21 tot 25 dagen. De eerste dag(en) wordt er nog niet erg vast gebroed en het kan gebeuren dat de eieren steenkoud zijn. Trekt u zich daar overigens niet te veel van aan, want het komt allemaal wel in orde.

Mochten er ondertussen nog storende medebewoners in de volière zitten, vang deze er dan voorzichtig uit.

De jongen worden met zwart dons geboren en dat gebeurt meestal op de vierentwintigste dag. Ze worden uit de krop gevoerd door beide ouders.

De voeding bestaat nu uit het basisvoedsel met de eerste twee weken

zoveel mogelijk variatie in de aanvulling, waarbij bij ons altijd kersen, druiven en rozijnen minimaal worden toegevoegd.

Druiven en kersen kan men als ze goedkoop zijn invriezen, zodat men ze, als er jongen zijn, voor het grijpen heeft. Hoe meer variatie, hoe meer kans van slagen.

Er zijn liefhebbers, die nog een mengsel met eivoer geven, maar wij doen dit niet.

Ook knoppen, bladeren en bloesem worden genomen van de begroeiing in de volière. Meelwormen en maden worden niet genomen, maar het blijft het proberen waard i.v.m. de dierlijke eiwitten, die in vruchten uiteraard niet voorkomen.

Er zijn toerako's die heel graag pieren voeren aan de jongen.

Bij mij constateerde ik het volgende gedrag bij een koppel Schalows met jongen. De niet broedende vogel zat op het gazon met zijn kopje dan links, dan rechts, alsof hij aan het luisteren was wat er in de grond zat. Voorwaar een bijzondere gewaarwording voor vogels die normaal fruit uit een bakje eten. Bij zorgvuldige observatie bleek deze vogel pieren aan het zoeken te zijn. Ik ben ze toen gaan helpen en heb ze de eerste 14 dagen iedere dag tussen de 100 en 200 pieren in een bak met niet te droog zand gegeven en deze werden tot de laatste toe aan de jongen gevoerd.

Het ringen met de ringmaat 8 mm kan gebeuren als de vogels tussen de 10 en 14 dagen oud zijn. Men hoeft hierbij geen bijzondere voorzorgsmaatregelen te nemen, want zij hebben geen moeite met de blinkende ring.

Het ringen moet gebeuren als de ring nog maar net over de tenen geschoven kan worden, anders gaat deze van het pootje af. Men wacht hierbij gewoon tot de oudervogel van het nest af is, om storingen zoveel mogelijk te vermijden. Na een dag of veertien ligt er al een groene glans over de veertjes. Ook beginnen zij te klauteren en de omgeving van het nest te verkennen.

Zo tussen de 2 1/2 en 4 weken vliegen, of kan men het beter klauteren noemen, de jongen uit.

U zult gemerkt hebben, dat er nogal wat verschil in de broedtijd en ook in het uitvliegen vermeld wordt. De eni-

ge verklaring hiervoor is waarschijnlijk het weer, want deze verschillen komen ook bij eenzelfde koppel met dezelfde voeding voor.

Na 3 weken komt er al rood in de vleugels, maar het duurt nog geruime tijd voordat zij de briljante kleuren van de ouders hebben.

Als ze uit het nest zijn, beginnen ze al gauw zelf wat te eten, maar blijven natuurlijk nog lang om voedsel bedelen. De vogels worden bij ons pas afgevangen zodag het eerste ei weer gelegd is. De jongen worden dan gescheiden van de ouders om rivaliteit t.o.v. elkaar te voorkomen.

Met de hand grootbrengen van jonge toerako's.

Ik ben zelf in principe tegen het kunstmatig op onnatuurlijke wijze grootbrengen van vogels, maar in noodgevallen moeten wij de natuur een handje helpen en zullen wij de verzorging en de voeding van de jonge vogels zelf ter hand moeten nemen.

Dus alleen als het helemaal niet anders meer kan de jongen bij de ouders weghalen en niet om de kwantiteit op onnatuurlijke wijze te vergroten uit pure geldzucht als een soort vermeerderingsbedrijf om de ouders maar zo snel mogelijk weer aan het leggen te krijgen, als de jongen uit het nest gehaald zijn. Men leest wel in toerako-artikelen, dat jongen makkelijk met de hand groot te brengen zijn, maar meestal zonder verdere uitleg, hoe dit in zijn werk gaat. Mijn ervaring hiermee is niet groot, maar deze wil ik u niet onthouden.

Men heeft hiervoor een (zieken)kooi nodig om licht en warmte te kunnen regelen. Men plaatst de vogels in een mandje met wat absorberend papier in de kooi. Dit papier moet dagelijks meerdere malen ververs worden om er geen smeerbeol van te maken.

In het begin maken wij een papje van Lori-opfokvoer, geprakt met wat banaan en eventueel dunner gemaakt met wat vruchtesap c.q. water. Dit papje dienen wij de eerste dagen toe met een voederspuit. Ook gemalen fruit kan met dit opfokvoer vermengd worden en dit alles wordt de eerste dagen om de twee uur gegeven.

Ook water kan men een paar druppels geven, want in de warme omgeving is dat wel nodig.

De jongen groeien snel op en al gauw kan men balletjes gekneet voedsel met de hand geven. Aan dit voer kan men een klein beetje vitaminen/mineralen toevoegen. Niet overdrijven hiermee, een mespuntje voor het dagelijks voedsel is genoeg.

Ook kleine stukjes fruit in zo groot mogelijke variatie kan men al gauw geven. Puppiebrokjes worden eveneens goed verdragen.

Kalk dient ook een klein beetje toegevoegd te worden. Als men voer op een plat schoteltje voorhoudt, zal men merken dat ze zelf wat voedsel pakken. Als ze eenmaal zelf beginnen te eten, kan men stilaan stoppen met voeren. Maar zij zullen nog lang om voedsel bedelen.

Na enige tijd kan men het Lori-opfokvoer vervangen door universeel. Dit mag niet te snel gebeuren, daar universeel te zwaar is voor jonge vogels. Men moet de vruchten kleiner snijden dan voor de volwassen vogels.

Resumé.

Toerako's zijn door hun verdraagzaamheid t.o.v. andere vogels en hun prachtige kleuren een aanwinst voor iedere volière. Zij zijn ook voor de beginnende liefhebber makkelijk te houden.

Men moet wel letten op hun onderlinge agressiviteit en ook lawaai-overlast kan soms tot de mogelijkheden behoren. Wanneer u toerako's wilt gaan houden, neem dan even de moeite om bij een liefhebber in de praktijk te zien en te horen wat er op u afkomt.

Bij een gevarieerd menu kunnen ze heel oud worden en met wat geduld gaan ze ook tot broeden over. Het zijn goede ouders en ze brengen hun jongen bij ons bijna zonder uitzondering groot.

Ze zijn goed tegen ons klimaat bestand, maar eerstejaars jongen houden wij vorstvrij; die gaan bij ons in het najaar dus naar binnen.

Als voorbehoedmiddel tegen ziekten geven wij behalve een gevarieerd menu met wat vitamine-aanvulling tweemaal per jaar een breed spectrum wormmiddel (Mebenvet) en dit gedurende negen achtereenvolgende dagen.

Fam. Lammers, Budel.

De meidoorn komt voor in haag-, struik- en boomvorm. In de meimaand en in juni kennen we hem als de met witte of rode bloemen overdekte heester of de prachtig bebloemde boom. Hierbij komt dan nog de grote hoeveelheid sterke doorns. Hiermee is meteen zijn naam verklaard. Reeds tijdens de Middeleeuwen en nu nog steeds werd en wordt de meidoorn gebruikt als een zeer nuttig geneesmiddel. Als grondstof voor de farmaceutische industrie is hij niet meer weg te denken. Hij is vooral nuttig ter verlaging van de bloeddruk en ter verlichting van hartklachten. De meidoorn komt wereldwijd voor, in tal van soorten. De bladeren hebben telkens een andere vorm. Ze zijn vrij diep ingesneden en hebben aan de top meestal drie tot vijf lobben. De bladrand is gekarteld. Het blad is altijd donkergroen. De kleur van de bessen gaat van oranje naar rood, donkerrood tot zwart bij de Amerikaanse soort (douglasii).

Er is nog een verschil. We kennen de eenstijlige meidoorn, wat betekent, dat in de bloem één stamper aanwezig is, waardoor zich later één pitje gaat vormen. Daarnaast bestaat ook de tweestijlige meidoorn, met in de bloesem twee, soms zelfs drie, stamperen. Na bevruchting kunnen zich hier dus meerdere pitjes vormen. De meeste soorten hebben alle witte bloemen, met wel twintig meeldraden. Bij de eenstijlige soort is de geur eer-

der onaangenaam te noemen. Bij de tweestijlige daarentegen wordt de geur wel als aangenaam ervaren. De bloemen staan wel met een dozijn samen en de sterke geuren die ze verspreiden zijn tot in de verre omgeving waarneembaar. Zo worden vele insecten gelokt, om te komen tot een goede bestuiving. De bessen hangen dan ook in trossen bij elkaar. Ze vormen bij koude en sneeuw een goed voedsel voor merel en kramsvogels. Ook de houtduif doet er zich aan te goed. De meidoornhagen met hun dichte aaneengesloten groestructuur en grote hoeveelheden scherpe doornen vormen een ideale schuil- en nestgelegenheid voor tal van inlandse vogels, zoals de heggemus, vink, winterkoning, merel en zanglijster. Ze bieden een goede bescherming tegen belagers (eksters, gaaien, katten). Daarnaast komen tal van insecten op het blad om zich te voeden. De vogels weten ze daar wel te vinden. Eind vijftiger jaren was de meidoorn in onze cultuurgebieden nog zeer algemeen. Ieder boerenerf was ermee omheind, wat een goede bescherming bood tegen ongewenste indringers. Hierdoor waren er ook meer vogels aanwezig. Er bestond toen nog meer evenwicht in de natuur. Om het vee ter plekke te houden was het ook de ideale afsluiting, die bovendien bescherming bood tegen de wind. Jammer genoeg hebben we de laatste veertig jaar zeer veel boerderijen zien verdwijnen.

Op school hebben we nog geleerd, hoe belangrijk deze waren, want mede dankzij hen hebben we de oorlog overleefd, anders waren we van de honger omgekomen. Dit mag gerust nog wel eens gezegd worden, vind ik. Met de massale verdwijning van ouderwetse boerderijen is ook de meidoorn op veel plaatsen verdwenen. Daar komt nog bij, dat in deze jachtige tijd geen enkele boer zich nog kan bezighouden met het onderhouden van deze meidoornhagen. Daarom heeft hij ze maar vervangen door prikkeldraad. Bijgevolg is het erg gesteld in onze landbouwstreken en blijft er nauwelijks nog iets over van wat voor onze vogels van zo groot belang was. Gelukkig is de verdwijning van de meidoorn alleen maar in voornoemde cultuurgebieden gebeurd en komt hij nog wel voor in de Kempen en de Ardennen. Aldaar hebben de vogels er zelf, via hun uitwerpselen, voor gezorgd dat er gemengde houtwallen zijn ontstaan met meidoorn, vlier, hulst, taxus, enz. Doordat trekvogels op hun grote trek bessen eten en in hun geheel inslikken, kunnen ze de onverteerde pitten weer ergens anders deponeren, zodat genoemde bomen en struiken op de meest verlaten plaatsen tot ontwikkeling kunnen komen.

Er is veel veranderd sedert mijn jeugd. Gelukkig heeft nu iedereen die nog over een tuin beschikt meer aandacht gekregen voor groen en natuur. Men is heesters en bomen gaan planten (denk maar eens aan de eerste boomplantactie 1970), waarvan er vele bessen dragen, waardoor ze een grotere sierwaarde hebben, maar wat ook de vogels ten goede komt en daar gaat het om. Hopelijk wordt er in de zeer nabije toekomst nog veel meer gedaan. Hierbij denk ik niet alleen aan de middenbermen van autosnelwegen. Voor auto's doen we al zoveel.

Dit was nu allemaal ter ere van de meidoorn!

André Bruggeman

KLEURKANARIES

DE STANDAARDEISEN

IN DE PRAKTIJK

GEEL SCHIMMEL

Zoals u in onze artikelenserie "Nieuwe ontwikkelingen in de kleurkanariesport" kunt lezen, heeft er bij een aantal kleurslagen een naamsverandering plaatsgevonden. Zo is bijvoorbeeld "Strogeel" geworden: "Geel schimmel". Dit wil echter niet zeggen, dat er bij de kweek van deze kleurslag veel is veranderd. Het geelbezit moet over het geheel zuiver en egaal van kleur zijn. De kleur moet zo ver mogelijk doorlopen in de vleugel- en staartpennen. De schimmelverdeling moet over het gehele lichaam regelmatig verdeeld zijn. Ook in de borst en met een bovende snavel beginnend. Met een matig schimmelbezit en een goed egale en zuiver gele kleur komt deze kleurslag het beste tot uiting.

Kweekadvies:

Man licht schimmel of iets intensief maal pop met matig schimmelbezit. Soms kan men ook intensief maal matig schimmel gebruiken, niet altijd voor de kleur, maar zeker om het model en de vorm van de vogels. Ook

kan men deze paren in omgekeerde volgorde aan elkaar koppelen.

Toch is het altijd zo, dat men bij het samenstellen van de kweekkoppels ook op de andere rubrieken moet letten, zoals: toestand van de gehele bevedering, vorm, grootte, houding en conditie. Het beste kan men dit doen door de standardeisen en de rubrieken op het keurbriefje te raadplegen. Het samenstellen van kweekkoppels is vaak het tegenovergestelde gebruiken om bepaalde fouten eruit te kweken, op te heffen en als het kan te komen tot betere vogels. Men kan dit ook toepassen om tot een goede vorm te komen.

Voorkomende fouten:

Geelbezit te zwak en/of onzuiver van kleur. Te weinig kleur in vleugel- en staartpennen. Kleur boven de snavel niet egaal. Te zwaar schimmel of te intensief. Geen regelmatige schimmelverdeling over het geheel en niet boven de snavel beginnend. Te lange bevedering. Bont in de bevedering of

in de hoorndelen (snavel, loopbeentjes, tenen en nagels). Wat betreft de tentoonstelling kan men zowel goede mannen als poppen insturen, die beide de standardeisen benaderen.

Piet Verdult

Stellingen voor TT kooien. Voorfronten in alle maten en uitvoeringen.

Tentoonstellingskooien.

Alle benodigdheden.

Broedkooien.

Ziekenkooien.

Voor het welzijn van uw vogels, vervoerskisten met deksel.

Wij zijn aanwezig op de volgende markten: Barneveld, Boskoop, Ridderkerk, st. Willibrord, Liempde, Meppel, Zwolle, Tegelen, Weersele, Den Bosch, Bovenkarspel, Venlo, Cuyk, Heeten en de Bondsshow in Zutphen en Breda.

Fa. Heesakkers Kampweg 9a 5469 EX Keldonk. Langs de weg Veghel - Helmond.

Tel. 04135-1784/3863 of 04923-63934

Wij leveren ook aan de vakhandel.

IMPORT

KEESMAAT

EXPORT

Vierlinghstraat 6a, 3364 AS Sliedrecht
Tel.: 01840-16650 - Fax: 01840-20702

- Steeds voorradig grote collectie vogels
- Vraagt regelmatig te koop alle soorten vogels.

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 12.30 - 17.30 uur.
zaterdag: 9.00 - 17.00 uur, donderdag koopavond tot 21.00 uur

HET VOGELPARADIJS

Het Vogelparadijs heeft altijd een groot assortiment vruchten- en zaadetende vogels in voorraad.

Groot Scheepmakersstraat 25
1502 VP Zaandam
Tel. 075-166589

's Maandags gesloten Donderdag koopavond.

Het Baardmannetje

Tekst: Prof. Dr. A. Stolk Foto: Pedr. Podpera

De diksnavelmezen van het geslacht *Panurus* lijken met hun korte, dikke, convex gevormde snavels sterk op mezen (*Parus*) en worden door sommige vogelkundigen inderdaad in systematisch opzicht bij de mezen geplaatst. Anderen doet dit, naar onze mening volkomen terecht, bij de timalia's *Timaliinae*. Tot op heden zijn negentien of twintig soorten bekend, waarvan het merendeel in het verre oosten zijn woongebied heeft, van China tot India, echter niet in Maleisië.

Het ruim zestien centimeter lange, ruim zes centimeter vleugellengte metende en veertien gram zware baardmannetje wordt vanaf China tot in Engeland aangetroffen, waar hij vooral aan de oostkust op enige plaatsen broedt. Het mannetje wordt gekenmerkt door een opvallende zwarte streep aan beide zijken van de snavel, zodat het inderdaad lijkt of hij een hangsnor heeft. Als gevolg van de zeven centimeter lange staart wordt de vogel soms met de staartmees *Aegithalos caudatus* verward. Het verenkleed is lichtbruin en de vleugels hebben een karakteristiek patroon van bruine, witte en zwarte strepen. De blauwgrijze kop contras-

teert fel met de gele snavel. Het vrouwtje heeft hierbij vergeleken maar een saai gekleurd verenkleed. Opgemerkt kan nog worden dat het mondholteslijmvlies rood is met een zwarte witgepunte tong. Wellicht is hier een zekere signaalwerking in het spel, waardoor de oudervogel weet, waarin het voedsel moet worden gestopt. Het baardmannetje ***Panurus biarmicus*** komt ook in ons land in wisselende aantallen als broedvogel voor. Zijn woongebied omvat de uitgestrekte rietmoerassen van het Zwarte Meer en die van Oostelijk Flevoland. Ook steekt hij wel over naar Groot-Brittannië. Daar is de populatie van het baardmannetje sterk achteruit

gegaan, toen men daar riet ging snijden en gelijktijdig het land dreineerde. Ook was het baardmannetje daar tot aan de negentiende eeuw nog niet beschermd, zodat de eieren en jongen vrij verhandeld konden worden. Sinds de zestiger jaren nam het aantal baardmannetjes in enige streken (onder meer ook in Groot-Brittannië) weer toe. Men ging in dit land de stand van de vogels zeer nauwkeurig na, met als resultaat dat deze na een strenge winter duidelijk merkbaar terug liep. Soms ook worden ze daar door een overstroming uit hun rietmoerassen verdreven. De teruggang in de winter blijkt te wijten te zijn aan het feit, dat in die tijd het riet met

sneeuw wordt bedekt. Als gevolg daarvan deed de winter van 1947 meer kwaad dan de winter van 1962/1963, ofschoon het in deze laatste winter behoorlijk harder vroom en de vorst bovendien langer aan bleef houden. In de winter van 1947 lag er echter meer sneeuw, als gevolg waarvan de baardmannetjes bijna geen voedsel konden vinden en in grote aantallen te gronde gingen. Voorts kon worden vastgesteld, dat hele groepen baardmannetjes na het broedseizoen hun rietvelden verlaten om voedsel te zoeken. Sommige blijken er wel te blijven om te broeden. Het verspreidingsgebied kan op die manier aanzienlijk worden uitgebreid. Met dat doel zijn de baardmannetjes zelfs uit Nederland de Noordzee overgestoken. De vlucht van het baardmannetje is golvend, met een afhangelende, maximaal gespreide staart. Op de verspreidingskaartjes blijken veel zogenaamde "lege" ruimten voor te komen. In 1975 werd het aantal broedparen op 7500 tot 8000 geschat, waarvan ongeveer 7000 paartjes in Zuidelijk-Flevoland en de rest op andere rietrijke plassen, onder meer het Zwarte Meer, Zeeuws-Vlaanderen, Noordwest-Overijssel, Naardermeer, Kampereiland en Midde-Friesland. Het broedseizoen is van eind maart tot september. De

balts is zeer opmerkelijk. Het mannetje zet dan zijn "snorharen" op, alsmede de op de kop zittende kuif. Met gespreide staarten zet het paar zich tegenover elkaar en vliegen ze met trilende vleugels samen op. Er is een geval bekend van een vrouwtje in gevangenschap, dat onder een vleugel van het mannetje sloop. Een vast territorium heeft het mannetje niet. Hij heeft immers een groot deel van de rietvelden nodig om voedsel te zoeken.

Er zijn drie, naar omstandigheden soms vier, broedsels per jaar. De nesten zijn in de rietbestanden gelegen, zowel in brak als in zoet water. In dit opzicht blijkt het baardmannetje zeker niet kieskeurig te zijn.

Het nest is een diepe kom, die zowel door het mannetje als door het vrouwtje boven de moerasachtige grond wordt gebouwd, alsmede boven water. Het bouw materiaal bestaat uit oud riet. De onderbouw blijkt uit brede overjarige riethalmen te bestaan. Voor de binnenbekleding worden dierlijk haar, plantenwol en rietpluimen gebruikt.

Het legsel bestaat uit vijf tot acht (gemiddeld zeven), soms tot tien roomkleurige eieren, die van zwartbruine streepjes en vlekjes zijn voorzien. De eigrootte bedraagt 17,5 bij 14 millimeter. De broedduur is ongeveer twee

weken en bij gunstige omstandigheden soms iets korter. Er wordt met het broeden begonnen als het legsel compleet is. Als gevolg daarvan komen de jongen vrijwel gelijktijdig uit, die daarna ongeveer tien dagen in het nest worden grootgebracht. Het zijn echte nestblijvers, die na negen tot twaalf dagen het nest verlaten. Het voedsel bestaat uit kevers, alsmede andere insecten en hun larven, terwijl hier ook kleine slakjes moeten worden genoemd. De baardmannetjes doorzoeken in de najaars- en wintermaanden in troepen riet en andere moerasachtige planten. Het baardmannetje is zowel een stand- als een trekvoegel. De overwintering wordt vrijwel algemeen in het broedgebied gedaan en als gevolg daarvan gaan er in strenge winters grote aantallen te gronde. Na het broeden maakt een deel van de broedvogels grotere of kleinere zwerftochten. Het baardmannetje is in staat om verschillende geluiden te produceren. De zang is een snorrend "tsjir" en "dschuun". Als alarmsignaal een helder klinkend "ping-ping" of "pieng-pieng" en een zachte lokroep "tsies-tsies" of "tsiet-tsiet".

Probeer hapziekte te voorkomen d.m.v. elektronische luchtreiniger

twee naalden f 99,
drie naalden f 119,-
DRIE JAAR GARANTIE

Verder leveren wij: Zekerkoeken, Inbouwsets, Elstein lampen en elementen, Mingard schrikraad, Luchtbevochtiger, Luchtreiniger, Schermerschakelaars, Schakelklokken, Ruimterthermostaten 0-40 Gr, Vlakbroedmachine 40 kippe-eieren, Elektronische en Aether Broedthermostaten, Losse Aethercapsules, Broedmeters, Broedhygrometers, Voetingschaar, Nageltang, Voederspuit, Voedemaakt, Kroppaalden, Leviekapparaat, Dimmers, Twi-Light 250, 500 ESR, 500 ESR - GR, Documentatie op aanvraag.

H. DIJKS - R. van Dalenstraat 5a - 5104 AL Dongen
Telefoon 01623-13949 (ook s'avonds)

BIRDCENTER DIRKSLAND

Detail en groothandel in vogels en aanverwante artikelen.

4000 vogels in voorraad.
Zuid Amerikaanse parkieten.
Australische parkieten.

Alle insecten-etende vogels, kanaries en tropen.

Wij kopen ook grote partijen voor handel en particulier.

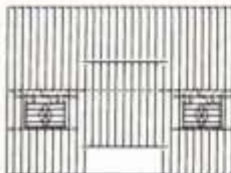
Iedere dag geopend van 9.30 tot 18 uur
zondags gesloten

SPIJKOLK 41-45, DIRKSLAND
Telefoon: 01877-3780 Telefax: 01877-2000

VOORFRONTEN

Onze voorfronten zijn van een ongeëvenaarde kwaliteit
Leverbaar in ± 100 verschillende maten en uitvoeringen.

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede specialzaak.
Informeert anders bij onze fabriek.

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a
5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Corr.-adres: Postbus 146
5170 AC Kaatsheuvel

VOGELLIEFHEBBERS KENNEN '1

T.T. BENODIGDHEDEN

Voor het nieuwe t.t. seizoen hebben wij weer volop kooien, voorfronten en benodigdheden in voorraad.

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede specialzaak.
Informeert anders bij onze fabriek.

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a
5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Corr.-adres: Postbus 146
5170 AC Kaatsheuvel

VOGELLIEFHEBBERS KENNEN '1

Van 1 okt. t/m 4 maart 1995
zaterdag open van
08.30 - 12.30 uur

VOGELS HOUDEN - IETS VOOR JOU?

(vervolg)

TAM MAKEN

De eerste dagen moet je de vogel met rust laten. Hij moet eerst wennen aan zijn kooi en aan de kamer.

Na een paar dagen kun je de vogel tam gaan maken. Dat lukt niet, als je de vogel gaat pakken of bang gaat maken. Kijk eens, hoe groot je hand en hoe klein de vogel is. Stel je voor, dat jij gepakt zou worden door een enorm grote hand. Zou jij dan niet bang zijn?

Houd daarom altijd de buitenkant van je hand naar de vogel toe. En ga met je hand steeds langs onder in de richting van de vogel, nooit langs boven. Doe er in het begin iets lekkers op, dat scheelt.

Je moet er veel geduld voor hebben. Misschien duurt het wel een paar maanden, voordat de vogel op je vinger durft te gaan zitten. Toch moet je elke dag blijven proberen.

Mopperen helpt niet. Daar wordt hij alleen maar bang van. Zacht en vriendelijk tegen hem praten, dat is het beste. Hij moet jou kennen aan je stem.

Ga niet met de vogel op je hand naar buiten, al is hij nog zo tam. Als hij door de wind een eind weg waait, kan hij de weg terug niet meer vinden.

Sommige vogels, parkietjes bijvoorbeeld, kunnen ook geluiden nadoen. Soms kun je ze zelfs woordjes leren. Dat is prachtig, maar ook daar moet je veel geduld voor hebben. Zeg elke dag vele keren hetzelfde woordje tegen hem. Pas als hij het goed na kan zeggen moet je aan een ander woord beginnen. En denk eraan: de meeste vogels kun je niet leren praten. Maar dan kunnen ze toch nog wel lief zijn!

EEN PAARTJE

Al ben je nog zo aardig voor je vogel, hij vindt het toch fijner om een vriendje van zijn eigen soort te hebben. Als de kooi groot genoeg is, kun je daarom beter een stelletje nemen. Bij

sommige soorten maakt het niet uit, of het mannetjes of vrouwtjes zijn. Grasparkieten bijvoorbeeld. Die vinden alles gezellig.

Kanaries zijn anders. Die willen niet met twee mannetjes bij elkaar zitten, want dan hebben ze zo ruzie. Dus dan neem je een mannetje en een vrouwtje.

Andere soorten, zoals zebra-vinken en Japanse meeuwtjes, zitten graag met een groepje bij elkaar.

Toch moet je ergens goed aan denken: als je een mannetje en een vrouwtje bij elkaar in de kooi hebt, dan zou het wel eens kunnen, dat die twee samen kindjes willen krijgen. Wil jij dat ook? Dan moet je ervoor zorgen, dat de kooi daarvoor klaar is.

HET VOGEL-GEZIN

Als jij wil, dat er jonge vogels komen, dan moet in ieder geval de kooi daar groot genoeg voor zijn. Anders moet je er niet aan beginnen.

Niet alle vogels maken hetzelfde nest. Kanaries zitten open en bloot in een nestbakje. Voor zebra-vinken en Japanse meeuwtjes moet je een kastje hebben, dat maar aan één kant voor de helft open is. En grasparkieten leggen hun eitjes in holle boomstammen. In de winkel kun je de juiste nestbakjes kopen.

Maar dan ben je er nog niet. Er moet ook nog iets in komen. Parkieten dragen stukjes hout naar binnen. Eigenlijk doen die er niet zo veel moeite voor.

Kanaries maken van zacht hooi en kleine draadjes katoen een mooi rond nestje.

Zebra-vinken bouwen meestal hun hele nestkast vol met van alles en nog wat.

Je moet dus van te voren goed weten, wat voor spullen jouw vogels nodig hebben om een nest te maken. En je moet ervoor zorgen, dat ze daar genoeg van krijgen op tijd.

In deze tijd is het vaak een rommeltje in de kooi. Overal liggen draadjes en sprietjes.

Meestal maakt het vrouwtje het nest. Het mannetje helpt daar vaak bij. Je zult merken, dat de vogels het nu erg druk hebben. Het mannetje zal vaak zitten zingen. "Kijk eens, vrouwtje, wat een stuk ik ben", wil hij daarmee zeggen. Maar het vrouwtje heeft geen tijd, ze heeft het veel te druk met het maken van het nest.

Tegen dat het nest klaar is, zul je de twee vogels nogal vaak met elkaar zien vrijen. Ze poetsen elkaars veren, geven kusjes, blijven steeds bij elkaar in de buurt. Ze zijn helemaal verliefd.

Op het laatst gaat het mannetje op het vrouwtje zitten. Dit noemen we "paren". Dat is heel belangrijk, want als dat niet gebeurt, kunnen er nooit jonge vogels komen.

Enkele dagen later zal het eerste eitje wel in het nest liggen. Meestal komt er elke dag een eitje bij, tot het er genoeg zijn. Drie tot zeven eitjes in een nest is normaal.

Dan gaan de vogels broeden. De jonge vogels gaan groeien in het ei. Dit kan alleen, als de eitjes lekker warm worden gehouden door de vader en de moeder. Die doen dat meestal om de beurt.

Je mag de vogels nu niet storen. Ze hebben rust nodig, want anders kunnen ze de eitjes wel eens in de steek laten.

Als het goed is, worden de eitjes nu steeds donkerder van binnen. Dan zijn de jongen aan het groeien.

Na ongeveer twee weken zullen de

jongen uit het ei komen. Kleine, kale dingen, die nog bijna niets kunnen. Hun oogjes zijn nog dicht, ze hebben nog geen veren. Ze kunnen alleen hun kopje optillen en hun snavel open doen. Maar dat is genoeg, want vader en moeder stoppen daar dan eten in. Ze moeten de eerste dagen nog goed warm blijven. Daarom zitten de ouders er bijna steeds op.

Dit alles is wel heel mooi om te zien, maar toch moet je zo veel mogelijk uit de buurt blijven. De vogels kunnen dit best zonder jou, als ze maar goed verzorgd worden.

Kleine vogeltjes worden groot en enkele weken later zie je de vogels voor het eerst uit het nest komen. Dat wil niet zeggen, dat je ze nu al bij hun ouders weg moet halen. Ze kunnen nog niet helemaal voor zichzelf zorgen. Dat komt pas weer enkele weken later.

Toch moet je daar al lang van te voren op rekenen. Want nu moeten de jongen in een andere kooi. Heb je die? En wat ga je nu verder met de jongen doen? Heb je daar al over nagedacht?

DE VOGELS BUITEN

Veel mensen houden hun vogels niet in de kamer, maar buiten. Ze hebben dan een hok met een ren eraan. De vogels kunnen daar vrolijk naar binnen en naar buiten vliegen. Dat vinden ze erg prettig. Ze kunnen in de zon gaan zitten, als ze daar zin in hebben, maar ze kunnen ook in de schaduw gaan zitten. Als het regent, kunnen ze binnen schuilen, maar ze

kunnen zich ook lekker nat laten regenen, als ze dat willen. Ze kunnen heerlijk op de grond zoeken naar lekkere hapjes. En ze hebben volop ruimte.

Je kunt zo'n vogelkooi buiten mooi versieren met allerlei struiken en planten. Voor de vogels is het dan net, of ze in de vrije natuur zitten. Die planten mogen natuurlijk niet giftig zijn.

Met een paar dingen moet je wel rekening houden. Je moet ervoor zorgen, dat het nooit te koud wordt in het hok, ook in de winter. Wat ook erg belangrijk is: het mag nooit tochten. Daar kunnen de vogels echt niet tegen. Buiten heb je ook eerder last van muizen en dat is voor de vogels niet zo prettig. Jij zou ook niet slapen, als er 's nachts muizen in de slaapkamer zaten te ritselen.

Maar alles bij elkaar zijn vogels toch het liefste maar buiten.

DE RUI

Als jouw trui of je onderbroek versleten zijn, krijg je een nieuwe. Vogels hebben ook nieuwe "kleren" nodig. Daarom doen ze een paar keer per

jaar hun oude veren-pakje uit en er groeien vanzelf weer nieuwe veren. We noemen dat de rui. Dat is dus geen ziekte, maar juist heel gezond. Toch voelt de vogel zich dan meestal niet erg lekker. Hij moet dan extra goed verzorgd worden. Maak je niet ongerust, als hij een paar weken niet zingt.

DE CLUB

Wie graag voetballt, wordt lid van een voetbalclub. Wie van vogels houdt, kan lid worden van een vogelclub. Bijna in elke plaats in Nederland is er wel zo'n vereniging. Ook bij jou in de buurt.

In die club zitten mensen, die veel verstand van vogels hebben en die jou goede raad kunnen geven. Als je lid bent van een club, kun je ook ringen bestellen. Als je dan jonge vogels hebt, kun je ze een ringetje aandoen. Dan kan iedereen zien, dat jij die vogels gekweekt hebt. En je kunt meedoen met tentoonstellingen. Zou jij niet trots zijn, als je een prijs won met een vogel, die je zelf hebt gekweekt? Nou dan!

Bovendien krijg je dan elke maand een prachtig boekje thuis: "Onze Vogels". Daar staat ook van alles in, waar je iets aan hebt. En er staan prachtige kleurenfoto's van vogels in. Ook makkelijk voor een spreekbeurt op school!

Tot de volgende keer!

